

February 2025 | SK

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- LT
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SL
- SV

Available Languages:

ÚVODNÍK

Úvodník

Zima len neochotne ustupuje jari, no EHSV oživuje marec súborom dynamických podujatí, ktoré upriamujú pozornosť na názory mladých ľudí a občianskej spoločnosti.

Prvým z nich bude 16. ročník podujatia **Vaša Európa, váš názor**. Na tomto podujatí známom aj pod skratkou YEYS sa 13. a 14. marca 2025 zíde takmer 100 účastníkov z mládežníckych organizácií, národných rád mládeže a Európskeho fóra mládeže, ako aj 37 učiteľov z členských štátov EÚ, kandidátskych krajín a Spojeného kráľovstva. Všetci sa podelia o jedinečný zážitok a pokúsia sa súzvukom svojich hlasov vytvoriť podobu takej Európy, v ktorej chcú žiť.

Ich odporúčania by mohli byť podkladom pre diskusie so zameraním na mládež počas druhého Týždňa občianskej spoločnosti, ktorý EHSV usporiada o niekoľko dní neskôr, a mohli by sa sprostredkovať zástupcom európskych inštitúcií na vysokej úrovni.

Po sľubnom začiatku v roku 2024 sa tohtoročný Týždeň občianskej spoločnosti uskutoční 17. – 21. marca a bude zameraný na ***posilnenie súdržnosti a účasti v polarizovaných spoločnostiach***. Sociálna nestabilita, hospodársky pokles a rozsiahla nespokojnosť, najmä medzi tými, ktorí sa cítia nevypočutí a zanedbaní, ešte viac prehĺbili rozdelenie spoločnosti.

Rozmanité subjekty občianskej spoločnosti z Európy aj mimo nej sa s cieľom riešiť tieto naliehavé obavy zíde na **Týždni občianskej spoločnosti 2025**, ktorý bude jedinečnou platformou účasti na kritických diskusiách, umožní výmenu najlepších postupov a spoluprácu na príprave riešení, ktoré podporia sociálnu súdržnosť a demokratickú angažovanosť.

Tento rok sú na programe tri hlavné iniciatívy: **európske organizácie a siete občianskej spoločnosti** budú na panelových diskusiách kontaktnej skupiny EHSV hovoriť o tom, ako by stratégia európskej občianskej spoločnosti mohla podporiť väčšiu súdržnosť, **Deň európskej iniciatívy občanov** bude zameraný na jej úlohu v boji proti polarizácii a nebude chýbať ani **slávnostné udeľovanie Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť**. Témou 15. ročníka Ceny pre občiansku spoločnosť, ktorou sa oceňujú výnimočné počiny občianskej spoločnosti, je boj proti škodlivej polarizácii európskej spoločnosti. Víťazi pochádzajú z Belgicka, zastúpení organizáciou občianskej spoločnosti „Diversité“ (Rozmanitosť), z Francúzska vďaka združeniu „Reporters d'Espoirs“ (Reportéri nádeje), a zo Slovenska, ktoré reprezentovala Slovenská debatná asociácia (SDA). Konečné poradie bude oznámené na slávnostnom ceremoniáli.

Náš **Týždeň občianskej spoločnosti** funguje ako príhodná platforma, ktorá nabáda organizovanú občiansku spoločnosť a občanov, aby sa vyjadrili o širokej škále kľúčových otázok, ku ktorým patria stupňujúce sa výzvy súvisiace so zmenou klímy, rastúce životné náklady a prehlbovanie rozdielov v príjmoch i výsledky volieb v roku 2024 na celom svete. Všetky vytvorili živnú pôdu na rozsiahlu polarizáciu.

Dovoľujem si vás požiadať, aby ste sa zúčastnili na tejto zmysluplnej výmene tým, že sa zapojíte do našich diskusií a využijete príležitosť na transformáciu diskusie na zmenu. Naše hlasy sú dôležité a môžu byť vypočuté, pokiaľ budeme držať spolu, proaktívni a pripravení prispieť k súdržnejšej a participatívnejšej Európe. Registrácia sa začala. Nepremeškajte túto príležitosť!

Laurențiu Plosceanu

podpredseda EHSV pre komunikáciu

DÔLEŽITÉ DÁTUMY

13. – 14. marca 2022

Vaša Európa, váš názor 2025

17. – 20. marca 2022

Týždeň občianskej spoločnosti 2025

18. marca 2025

Deň európskej iniciatívy občanov 2025

26. – 27. marca 2023

Plenárne zasadnutie EHSV

K VECI

S blížiacim sa Medzinárodným dňom žien 8. marca a pred 69. zasadnutím Komisie pre postavenie žien (UNCSW69) – hlavným globálnym orgánom presadzujúcim práva žien – členka EHSV Maria Nikolopoulou, spravodajkyňa stanoviska na tému *Príspevok EHSV k prioritám EÚ na 69. zasadnutí UNCSW*, píše o pokroku EÚ

v oblasti rodovej rovnosti. Hoci si mnohé zlepšenia zaslúžia uznanie, ženy stále ani zďaleka nemajú rovnaké práva ako muži. Mnohé nedostatky sa ešte len musia odstrániť a treba vyhrať veľa ďalších bojov.

RODOVÁ ROVNOS?: EURÓPA UŽ DOSIAHLA VE?A, NO MUSÍ UROBI? EŠTE VIAC

Maria Nikolopoulou

Niekoľko dní pred Medzinárodným dňom žien a vzhľadom na to, že očakávame 69. zasadnutie Komisie pre postavenie žien (UNCSW69) v New Yorku, je vhodný čas na zamyslenie sa nad úspechmi v oblasti rodovej rovnosti a ich hodnotenie. Zároveň je to správny čas na to, aby sme sa pozerali do budúcnosti a naďalej napredovali.

Pokiaľ ide o legislatívny rámec, môžeme konštatovať zlepšenia: viac žien je aktívnych na trhu práce, lepšie zarábajú, majú vyššiu úroveň vzdelania, zvyšuje sa ich zastúpenie v politike a zastávajú vo väčšej miere vedúce pozície. Pokrok je však pomalý a nerovnomerný v jednotlivých členských štátoch.

Pokiaľ pretrvávajú štrukturálne nerovnosti, rodové stereotypy a odmietavý postoj k právam žien, budú ženy aj naďalej nedostatočne zastúpené vo verejnej sfére, v politike a vo vzdelávaní v odboroch STEM, budú vystavené násiliu online a offline a nebudú mať prístup k zdrojom a kapitálu na podnikanie. Rovnako budú čeliť väčšiemu riziku, že nebudú mať dostatok času na pracovný, aj súkromný život, ako aj riziku nedostatku financií, pričom bude trvať dlhé roky, než sa podarí odstrániť rozdiely v odmeňovaní a výške dôchodku.

Predpokladom dosiahnutia pokroku je odborná príprava, financovanie a odhodlanie. Potrebujeme zdroje na posilnenie zručností žien pre digitálnu a zelenú spravodlivú transformáciu, na financovanie národných akčných plánov na boj proti násiliu páchanému na ženách, ako aj na zabezpečenie odbornej prípravy pre všetkých zamestnancov pracujúcich s osobami, ktoré zažili násilie.

Musíme financovať podnikateľské projekty a vytvoriť cenovo dostupné, prístupné a vysokokvalitné služby starostlivosti o deti a starších ľudí, aby sme ženám odňali bremeno v podobe neplatených opatrovateľských povinností. Rovnako je potrebné silné odhodlanie vytvoriť bezpečné priestory, zapojiť viac žien do miestnych samospráv a národných parlamentov, či Európskeho parlamentu a zabezpečiť ich aktívnu účasť na nenásilných procesoch riešenia konfliktov a budovania mieru a zároveň podporovať rodovo inkluzívne prístupy v rámci tohto úsilia.

Okrem toho by nám rozsiahla európska stratégia pre napĺňanie Agendy 2030 mohla pomôcť oveľa rýchlejšie napredovať v tom, aby sa rodová rovnosť stala kľúčovou súčasťou našich politík. K cieľom udržateľného rozvoja by sa malo pristupovať ako k celku, a nie jednotlivo.

V EÚ sa dosiahol „značný“ pokrok. Z pohľadu mužov, žien a dievčat v EÚ bojujúcich za účinnú rodovú rovnosť do budúcnosti však nie je postačujúci. Našou úlohou ako občianskej spoločnosti je zintenzívniť tlak na tvorcov politík, aby sa v tejto otázke napredovalo rýchlejšie.

JEDNA OTÁZKA PRE...

Správy Maria Draghiho a Enrica Lettu z roku 2024 spôsobili v EÚ a jej členských štátoch veľký rozruch a stali sa plánmi ukazujúcimi smer, ktorým by sa Európa mala vydať, aby zabezpečila životaschopnú budúcnosť. EHSV vo svojom stanovisku na tému *Posúdenie správ Enrica Lettu a Maria Draghiho o fungovaní a konkurencieschopnosti jednotného trhu EÚ* poskytuje pohľad občianskej spoločnosti na správy a predkladá odporúčania na naliehavé opatrenia. Stanovisko vypracovali traja spravodajcovia – Matteo Carlo Borsani, Giuseppe Guerini a Stefano Palmieri. Požiadali sme ich, aby nám predstavili návrhy zo správ, ktoré považujú za mimoriadne dôležité pre budúcu prosperitu EÚ.

ZO SPRÁV LETTU A DRAGHIHO NEMOŽNO VYBERA? LEN HROZIENKA

Matteo Carlo Borsani,
skupina Zamestnávatelia v EHSV

EHSV vo svojom stanovisku v prvom rade odporúča urýchlene zrealizovať návrhy uvedené v správach Enrica Lettu a Maria Draghiho. Podľa môjho názoru by sa to malo uskutočniť komplexným spôsobom. Z týchto dvoch správ nemožno vyberať len hrozienka. Odporúčania z nich sa musia vykonať ako celok bez toho, aby sa spolu s pozornosťou obmedzovali len na komfortné zóny, a tiež bez obchádzania najkritickejších a najkontroverznejších problémov, aký predstavujú napríklad investície.

Vychádzajúc z Draghiho správy a vzhľadom na zjavný význam jeho celkového zamerania na konkurencieschopnosť EÚ považujem jeho odporúčania týkajúce sa priemyselnej politiky EÚ za kľúčové. Draghi trvá najmä na tom, že je potrebná taká priemyselná politika, pomocou ktorej bude možné prekonať súčasný roztrieštený prístup. Dnes máme 27 národných priemyselných politík, ktoré nie sú vždy koordinované. Vzhľadom na to môžeme iba štruktúrovaným európskym úsilím zabezpečiť správnu rovnováhu daňových, regulačných, obchodných a colných ustanovení, ako aj finančných stimulov, ktoré sú charakteristické pre najnovšie priemyselné politiky USA a Číny, pričom toto úsilie by jednotnému trhu skutočne prospelo.

Malo by to však ísť ruka v ruke s drastickým zmenšením byrokratického zaťaženia podnikov, v súvislosti s čím osobitne oceňujem Lettovu výzvu na rýchle zabezpečenie ďalekosiahleho fungovania jednotného trhu. V rámci svojich hlavných odporúčaní sa Letta zasadzuje za obmedzenie byrokratickej záťaže, zjednodušenie administratívnych postupov a ďalšie opatrenia na odstránenie byrokracie, najmä pre malé a stredné podniky. V tejto súvislosti EHSV vo svojom stanovisku víta návrh Komisie zmenšiť záťaž spojenú s vykazovaním o 25 % pre všetky podniky a stanoviť cieľ aspoň 50 % pre malé a stredné podniky. Navyše, pokiaľ ide využitie a ďalšie rozpracovanie odporúčania Enrica Lettu, aby sa zvážil mechanizmus, ktorý spoluzákonodarcom pomôže pri dynamickom posudzovaní vplyvu, EHSV dôrazne podporuje myšlienku

kontroly konkurencieschopnosti, ktorá sa má vykonať počas legislatívneho procesu.

MUSÍME KONA? RÝCHLO, ALE BEZ OHROZENIA KVALITY

Giuseppe Guerini,
skupina Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV

Minulý rok poverili Európska komisia a Európska rada Maria Draghiho a Enrica Lettu vypracovaním správ o konkurencieschopnosti EÚ a zlepšení jednotného trhu. V týchto správach sa pre Európsku úniu stanovuje ambiciózny politický program, ktorý slúži ako plán aj referenčná hodnota na posúdenie odhodlania i schopnosti inštitúcií a tvorcov politík formovať budúcnosť EÚ.

Tieto správy možno použiť na meranie toho, ako účinne inštitúcie a lídri reagujú na súčasné zložité výzvy.

Stanovisko EHSV k týmto správam je cenným nástrojom na vyhodnotenie počiatočných krokov tohto nového politického cyklu. Prvý z týchto krokov má podobu kompasu konkurencieschopnosti, ktorý Európska komisia zverejnila 29. januára. Zahŕňa niekoľko návrhov s vysokou prioritou, ktoré sú zdôraznené aj v našom stanovisku, ako je odstránenie rozdielov v konkurencieschopnosti, dobudovanie jednotného trhu, zjednodušenie právnych predpisov bez deregulácie a uznanie skutočnosti, že konkurencieschopnosť závisí od ľudí a zručností.

Okrem toho, že v konkurencieschopnosti pretrvávajú rozdiely, však chýbajú aj konkrétne opatrenia. Komisia zatiaľ predložila strategické dokumenty, oznámenia a záväzky, no na konkrétne opatrenia si treba počkať ešte niekoľko mesiacov. Ako sa uvádza v našom stanovisku, toto oneskorenie poukazuje na potrebu, aby inštitúcie EÚ a členské štáty iniciovali aj diskusiu o základných pravidlách EÚ a relevantnosti súčasných zmlúv pri riešení aktuálnych výziev, ktoré si vyžadujú rýchle opatrenia.

Konať rýchlo neznamená ohrozovať kvalitu. Európska komisia to ukázala v roku 2020, keď urýchlene zaviedla iniciatívu Next Generation EU. Rovnakú svižnosť by mala preukázať i teraz.

Dosiahnutie týchto cieľov si vyžaduje mnohostranný prístup. Rýchle dokončenie jednotného trhu má zásadný význam, ale musí ísť ruka v ruke so silným záväzkom k environmentálnej udržateľnosti, hospodárskej prosperite a sociálnej a územnej súdržnosti, keďže sú kľúčovými hnacími silami konkurencieschopnosti.

Táto vízia si tiež vyžaduje súdržnú priemyselnú politiku, ktorá presahuje roztrieštené vnútroštátne prístupy a ktorá je podporovaná strategickými fiškálnymi a colnými stimulmi. Zároveň je nevyhnutné znížiť byrokratickú záťaž a náklady na dodržiavanie predpisov prostredníctvom inteligentnejšej regulácie a zjednodušených administratívnych postupov, aby sa podporilo dynamickejšie podnikateľské prostredie.

V odvetví energetiky je nevyhnutné zmenšiť cenové rozdiely medzi členskými štátmi a inými svetovými ekonomikami. To si bude vyžadovať zvýšené investície do energie z obnoviteľných zdrojov, čím sa zabezpečí

konkurencieschopnejší a udržateľnejší trh s energiou.

Na podporu týchto ambícií musí EÚ vypracovať aj spoločnú politiku v oblasti európskych verejných statkov, jasne vymedziť svoje strategické priority a posilniť svoje postavenie na globálnej scéne.

EHSV bude naďalej monitorovať vykonávanie týchto politík, pričom zabezpečí, aby hlas európskej občianskej spoločnosti bol vypočutý a patrične zohľadnený.

POROVNANIE PRÁVNYCH PREDPISOV EÚ S PRÁVNYMI PREDPISMI V USA ALEBO ?ÍNE JE ZÁSADNE CHYBNÉ

Stefano Palmieri
skupina Pracovníci

Správy Enrica Lettu a Maria Draghiho sa značne prekrývajú, hoci sa v analýzach a navrhovaných stratégiách výrazne líšia.

Vezmime si napríklad politiku súdržnosti. V správe Enrica Lettu zohráva ústrednú úlohu tým, že zabezpečuje, aby z výhod jednotného trhu profitovali spoločne všetci občania a regióny Únie. Zdôrazňuje sa v nej tiež prepojenie medzi politikou súdržnosti a službami všeobecného záujmu, ktoré sú nevyhnutné na to, aby Európania mohli žiť a pracovať tam, kde si vyberú. Naproti tomu sa zdá, že v správe Maria Draghiho sa význam politiky súdržnosti a sociálneho a územného rozmeru konkurencieschopnosti bagatelizuje. Zaoberá sa európskou konkurencieschopnosťou bez zohľadnenia územných rozdielov, čo naznačuje, že obyčajné zvýšenie celkovej konkurencieschopnosti EÚ by vyriešilo regionálne problémy. Nezohľadňuje sa v nej skutočnosť, že pre mnohé regióny sú nízka konkurencieschopnosť a územné znevýhodnenie dve strany tej istej mince.

V oboch správach sa uznáva, že pre Úniu už nie je možné pokračovať v doterajšej praxi. Naliehavosť a zložitosť dnešných kríz si vyžaduje výraznú zmenu v tvorbe európskej politiky, možno aj prostredníctvom zmien v zmluve. Môžeme skutočne diskutovať o rozšírení bez toho, aby sme sa zaoberali potrebou hlbšej politickej integrácie? Táto zmena musí zahŕňať aj zmenu rozsahu. Súčasný viacročný finančný rámec je nedostatočný, pretože je zakotvený na úrovni len niečo vyše 1 % HND EÚ a obmedzuje ho zastaraná logika „spravodlivej návratnosti“. Je potrebný nový prístup inšpirovaný modelom EÚ Next Generation. Mimoriadne výzvy sa musia zvládať odvážnymi riešeniami vrátane vydávania „spoločných bezpečných aktív“, ako to bolo počas pandémie.

V nadchádzajúcom viacročnom finančnom rámci na roky 2028 – 2034 sa preveria skutočné zámery EÚ, keďže sa stanovujú priority na nasledujúcich sedem rokov. V tejto súvislosti je rozumné očakávať otvorenú diskusiu o výzvach, na ktoré musí EÚ reagovať vzhľadom na viaceré prebiehajúce krízy, ako aj o jej hlavných cieľoch a spoločných európskych statkoch, ktoré chce poskytovať svojim občanom.

Pri úvahách o regulačnej reforme, ako sa odporúča v oboch správach, je dôležité mať na pamäti, že EÚ je najvyspelejším „sociálnym trhovým hospodárstvom“ na svete. Jej prísne hospodárske, sociálne a environmentálne normy sú základom úspechu tohto modelu, nie jeho prekážkou. Porovnanie právnych predpisov EÚ s právnymi predpismi v USA alebo Číne je preto zásadne chybné. Akékoľvek úsilie o zjednodušenie pravidiel EÚ musí naďalej chrániť pracovné podmienky, bezpečnosť pracovníkov, práva spotrebiteľov, sociálnu a hospodársku súdržnosť a udržateľný rast.

Európa pochopila, aj keď oneskorene, že byť veľkým trhom už nestačí. Ak chce napredovať, musí sa usilovať o väčšiu jednotu vrátane hlbšej politickej integrácie a skutočne jednotnej politiky v oblasti hospodárstva, priemyslu, obchodu, zahraničných vecí a obrany. Nadchádzajúce mesiace budú rozhodujúce pre formovanie budúcnosti Európy.

MIMORIADNY HOS?

Konkurencieschopnosť je v súčasnosti častou témou diskusií. Za zázračný prostriedok, ktorým by sa Európa dostala medzi najdôležitejších aktérov svetového hospodárstva, sa pritom považuje deregulácia. Konkurencieschopnosť však možno posudzovať z mnohých aspektov a rovnako neexistuje jediná odpoveď na otázku, kedy je regulácie príliš veľa. Ak sa k tejto otázke nebude pristupovať opatrne, hrozí, že diskusie o konkurencieschopnosti a deregulácii povedú k príliš zjednodušeným, čiernobielym argumentom, ktoré môžu ohroziť zdravú tvorbu hospodárskej politiky, píše náš mimoriadny hosť, výkonný riaditeľ Centra pre európske politické štúdie (CEPS) Karel Lannoo.

Karel Lannoo je výkonným riaditeľom CEPS, jedného z popredných nezávislých európskych think tankov. Napísal viacero publikácií, v ktorých sa špecializuje na finančnú reguláciu, európsku správu hospodárskych záležitostí a otázky jednotného trhu. Nedávno mu v holandčine vyšla kniha Europa begrijpen (Ako pochopiť Európu). Rovnako spolupracoval na správe pracovnej skupiny pre politiku finančného sektora určenej druhej Komisii pod vedením Ursuly von der Leyen a rôznych príspevkoch k akademickým prácam a štúdiám. Karel je častým rečníkom na vypočutiach inštitúcií EÚ, národných a medzinárodných inštitúcií, ako aj na medzinárodných konferenciách a podujatiach v rámci manažérskych programov. Riadi vypracúvanie štúdií pre národné vlády, multilaterálne organizácie a subjekty súkromného sektora. Jeho články sa pravidelne objavujú v novinách. Karel okrem toho pôsobí v radách spoločností a nadácií a poradných výboroch vrátane komisie pre kapitálové trhy holandského orgánu dohľadu nad kapitálovými trhmi AFM.

POSADNUTOS? KONKURENCIESCHOPNOS? OU

Autor: Karel Lannoo

V súčasnosti je moderné označovať Európu za nekonkurencieschopnú a požadovať masívnu deregulačnú kampaň na úrovni EÚ. Do akej miery je však hospodárska situácia problematická, závisí od definície konkurencieschopnosti, použitého menovateľa a referenčnej hodnoty, ako aj od okolností.

Konkurencieschopnosť sa okrem toho často stotožňuje s deréguláciou. To je rovnako nesprávne ako predpoklad, že riešením by mohla byť rozsiahla zjednodušovacia kampaň. Ak chcete riadiť diskurz, t. j. nestratiť nad ním kontrolu a neprenechať ho euroskeptickému táboru, musíte sa najprv uistiť, že parametre sú správne.

Z konkurencieschopnosti sa v súčasnoti opäť stal policitický cieľ. Nesmieme však zabúdať na to, že bola vždy súčasťou politiky. Podľa Lisabonskej stratégie, ktorá bola formálne prijatá na zasadnutí Európskej rady v marci 2000 v Lisabone, by sa EÚ mala stať „najkonkurencieschopnejšiou a najdynamickejšiou znalostnou ekonomikou na svete, schopnou nepretržitého hospodárskeho rastu s väčším počtom lepších pracovných príležitostí a väčšou sociálnou súdržnosťou“. Konkurencieschopnosť bola predmetom záujmu Európskej komisie už za čias Jacquesa Delorsa. Ak sa o tom chcete presvedčiť, stačí si prečítať slávny článok Paula Krugmana z roku 1994. Túto snahu v ňom popisuje ako „nebezpečnú posadnutosť“. Jacques Delors bol v tom čase znepokojený rastúcou nezamestnanosťou v Európe v dôsledku silnejúceho konkurenčného tlaku zo strany USA a Japonska a ako riešenie navrhol investičný program zacielený na infraštruktúru a špičkové technológie. Toto všetko tu teda už raz bolo.

Zjednodušenie legislatívy je na programe už dlho. Jednoduchšie právne predpisy pre vnútorný trh (SLIM) sa začali iniciovať už v roku 1996, keď mala EÚ iba 15 členských štátov. Komisár Charles McCreevy (2004 – 2009) uprednostňoval v rokoch 2005 – 2006 tzv. regulačné „prestávky“. Potom však vypukla finančná kríza. Podpredseda Komisie Frans Timmermans bol následne v rámci Junckerovej Komisie poverený vypracovaním programu lepšej regulácie. Všetky tieto snahy si zaslúžia uznanie. Namiesto odstraňovania príznakov by však bolo vhodnejšie riešiť príčiny komplikovanej legislatívy, a to rozhodovacie postupy a nedostatočné presadzovanie. S 27 členskými štátmi sa to však ľahšie povie, ako urobí.

Konkurencieschopnosť, aspoň tak, ako je vymedzená v správe Maria Draghiho, je skôr o produktivite a raste HDP, ktoré môžu v závislosti od menovateľa priniesť veľmi rozdielne výsledky. Existujú však aj iné spôsoby merania konkurencieschopnosti. Mohli by sme sa pozrieť na vnútornú a vonkajšiu konkurencieschopnosť. Vnútorne sa EÚ javí ako slabá, s klesajúcou produktivitou v porovnaní s USA. Navonok má však EÚ prebytok obchodnej bilancie a bežného účtu, zatiaľ čo USA majú obrovský deficit obchodnej bilancie a bežného účtu. Čo, mimochodom, zrejme nikoho netrápi, možno okrem prezidenta Trumpa.

EÚ má tiež oveľa lepšiu fiškálnu pozíciu ako USA alebo dokonca Japonsko, hoci nám chýbajú presné údaje na presné porovnanie s Čínou. Rozpočtový deficit EÚ bol v roku 2024 približne 3,5 % HDP, zatiaľ čo v USA bol takmer dvojnásobný (6,4 %). Skutočnosť, že USA môžu financovať tento dlh, vyplýva z osobitného postavenia dolára na medzinárodných trhoch. Trhy však v súčasnosti začínajú pochybovať o ekonomickej sile USA vzhľadom na rozdielny vývoj strednodobých úrokových sadzieb v EÚ a USA. Úroková sadzba pre pôžičky so šesťmesačnou splatnosťou v USD je v súčasnosti 4,8 %, zatiaľ čo v eurozóne je to 2,5 % (Euribor).

Okrem toho sú ceny energií v EÚ od polovice roka 2021 v dôsledku Putinových cenových machinácií oveľa vyššie ako v USA, čo znamená konkurenčnú nevýhodu pre spracovateľský priemysel, a najmä pre Nemecko. V súčasnosti sú náklady na energiu v EÚ minimálne o 50 % vyššie ako v USA.

Energetickú politiku možno tiež použiť ako dobrý príklad v diskusii o regulácii, pretože je problémom skutočne nadmerná regulácia? Alebo naopak, je to skôr tým, že EÚ má vnútorný trh pre distribúciu energie, ale nie pre jej výrobu? Tá zostáva pod kontrolou členských štátov. Táto situácia predstavuje problém v krajinách s nadmernou výrobou, pretože nedostatok energie v iných krajinách ženie ceny nahor. To je najmä prípad Švédska a Nemecka.

V digitálnom sektore by sme si navyše mohli položiť otázku, či je lepšie nemať žiadnu reguláciu. Chceme slobodu prejavu na spôsob USA bez moderovania obsahov? Naozaj chceme oligopolný trh, aký máme dnes?

Táto krátka úvaha podčiarkuje, že ku každej diskusii o konkurencieschopnosti a deregulácii treba pristupovať s maximálnou opatrnosťou, aby sa nezvrhla v nekritickú debatu, ktorá by mohla mať negatívny vplyv na tvorbu zdravých hospodárskych politík.

AKTUALITY EHSV

EHSV sa zasadzuje za umelú inteligenciu v prospech pracovníkov po?as diskusie na vysokej úrovni

Keďže umelá inteligencia pretvára pracovisko, je nevyhnutné naďalej podporovať umelú inteligenciu sústredenú na človeka a presadzovať politiky, ktoré vyvažujú silný rozvoj umelej inteligencie v Európe so sociálnou spravodlivosťou a právami pracovníkov, zaznelo počas diskusie na vysokej úrovni v EHSV.

EHSV na svojom januárovom plenárnom zasadnutí usporiadal rozpravu venovanú zavádzaniu umelej inteligencie na pracovisku, na ktorej vystúpili okrem iného predseda EHSV **Oliver Röpke**, výkonná podpredsedníčka Európskej komisie **Roxana Mînzatu** a námestníčka ministerky rodiny, práce a sociálnej politiky Poľska **Katarzyna Nowakowska**.

Na úvod rozpravy **pán Röpke** uviedol, že „umelá inteligencia je jedným z najvýznamnejších transformačných trendov súčasnosti. Prináša obrovský potenciál a zároveň predstavuje kritické výzvy. V dnešnej rozprave sa opätovne potvrdilo, že je dôležité zakotviť politiku v oblasti umelej inteligencie do zásad

Európskeho piliera sociálnych práv.“

Pani Mînzatu zdôraznila, že „keď uvažujeme o umelej inteligencii, najmä na pracovisku, mali by sme preskúmať, ako zvýšiť naše investície do výskumu a inovácií a ako zjednodušiť spôsoby, akými sa európske spoločnosti môžu rozvíjať v tejto oblasti, aby sme mali vlastné technológie vyškolené podľa európskych údajov a založené na európskych hodnotách. V súlade s našimi hodnotami v oblasti sociálnych práv a rovnosti zabezpečujeme, aby európski pracovníci mali rovnaké práva vo svete s umelou inteligenciou alebo bez nej, aby boli chránení a aby sa vykonávala kontrola sústredená na človeka.“

Pani Nowakowska dodala, že umelá inteligencia vo svete práce ponúka obrovské príležitosti na zvýšenie produktivity a konkurencieschopnosti podnikov, ale nastolila aj niekoľko otázok o jej možnom vplyve na pracovné miesta a zamestnanosť, zdravie a bezpečnosť pracovníkov, pracovné podmienky, celkovú kvalitu pracovných miest a úlohu sociálneho dialógu.

Prijatie stanoviska o *umelej inteligencii v prospech pracovníkov* a priloženého protistanoviska

Po rozprave na plenárnom zasadnutí EHSV prijal stanovisko na tému *Umelá inteligencia v prospech pracovníkov: ako lepšie využiť možnosti a zmierniť riziká spojené s umelou inteligenciou v kontexte politík zamestnanosti a trhu práce*, ktoré pripravila spravodajkyňa **Franca Salis-Madinier**. Stanovisko bolo prijaté, pričom 142 členov hlasovalo za, 103 členov hlasovalo proti a 14 členov sa hlasovania zdržalo. Stanovisko nezískalo podporu skupiny Zamestnávatelia v EHSV, ktorá predložila protistanovisko.

EHSV v stanovisku zdôraznil, že sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov zohrávajú zásadnú úlohu pri ochrane základných práv pracovníkov a presadzovaní „dôveryhodnej“ umelej inteligencie vo svete práce. Dodal, že v súčasných predpisoch by sa mala venovať pozornosť nedostatkom v ochrane práv pracovníkov na pracovisku a malo by sa zabezpečiť, že ľudia budú mať aj naďalej kontrolu nad všetkými interakciami medzi ľuďmi a strojmi.

Protistanovisko skupiny Zamestnávatelia bolo priložené k stanovisku. Členovia skupiny vysvetlili, že podľa ich názoru EÚ už má nástroje na prijatie revolúcie v oblasti umelej inteligencie a existujúci právny rámec by zabezpečil jej bezproblémové zavedenie. (lm)

Mladí ?udia zohrávajú v euro-stredomorskom partnerstve k?ú?ovú úlohu

Mladí ľudia v Stredozemí musia byť zapojení do každej fázy politiky, od jej tvorby až po jej vykonávanie. Formujú totiž nielen politiky, ale aj život, ako sa zdôraznilo v diskusii Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV).

Diskusia súvisiaca s prijatím stanoviska na tému *Zapojenie mládeže do sociálneho a občianskeho dialógu v Stredozemí*, ktorá sa konala na januárovom plenárnom zasadnutí EHSV, je prvým stanoviskom EHSV zohľadňujúcim príspevky zástupcov mládeže z tohto regiónu. Na vypracovaní stanoviska sa podieľalo osem zástupcov mládeže.

Komisárka pre Stredozemie **Dubravka Šuica** vyzdvihla počas diskusie význam mladých ľudí pre zaistenie prosperity, stability a odolnosti regiónu. „Budúcnosť Stredozemia je v rukách mladých ľudí. V záujme spoločnej a udržateľnej budúcnosti musíme priamo spolupracovať s mladými generáciami a zabezpečiť, aby svojimi názormi usmerňovali naše politiky a priority. Spoločne budeme formovať nový pakt pre Stredozemie investovaním do vzdelávania, zamestnanosti a rastu.“

Predseda EHSV **Oliver Röpke** podporil nový pakt komisárky Šuicovej, ktorý sa zameriava na investície, udržateľnosť a migráciu. Dodal, že do jeho koncipovania musí byť aktívne zapojená občianska spoločnosť. „Angažovanosť mladých ľudí je nevyhnutná pre budúcnosť regiónu a EHSV je odhodlaný zabezpečiť, aby ich názory formovali politiku a rozhodovanie. Spoločne s Úniou pre Stredozemie a Nadáciou Anny Lindhovej sa snažíme vybudovať mierové a prosperujúce Stredozemie.“

Princezná **Rym Ali**, predsedníčka Nadácie Anny Lindhovej, podčiarkla význam príspevku zástupcov mládeže k stanovisku a uviedla, že práca s mladými ľuďmi je nielen dôležitá, ale aj naliehavá a produktívna. „Ide tu naozaj o veľa. Bez angažovanosti mladých ľudí a bez toho, aby sme im ponúkli nástroje na rovnocennú účasť, nemôžeme nájsť riešenie pre budúcnosť. Musia tiež zasadnúť za rokovací stôl,“ povedala.

Eliane El Haber, zástupkyňa mládeže pre toto stanovisko a poradkyňa platformy SDG4 Youth & Student Network v rámci UNESCO, privítala iniciatívu EHSV aktívne zapájať mladých ľudí, ktorí zastupujú rôzne regionálne, rodové, vzdelávacie a kultúrne zázemie.

EHSV a MOP na konferencii na vysokej úrovni spojili sily s cie?om vytvori? spravodlivú a inkluzívnu budúcnos? založenú na umelej inteligencii

Umelá inteligencia mení svet práce nevídaným tempom, čo prináša príležitosti aj výzvy pre pracovníkov, podniky a tvorcov politík. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) a Medzinárodná organizácia práce (MOP) usporiadali 3. februára spoločnú konferenciu na vysokej úrovni na tému „Sociálna spravodlivosť v digitálnej ére: vplyv umelej inteligencie na prácu a spoločnosť“.

Na konferencii na vysokej úrovni diskutovali významní lídri vrátane niekoľkých ministrov práce z krajín EÚ o stratégiách na využitie potenciálu umelej inteligencie a zároveň o rizikách, ktoré predstavuje pre práva pracovníkov a pracovné trhy. Toto podujatie znamenalo významný príspevok ku Globálnej koalícii za sociálnu spravodlivosť, pričom zdôraznilo potrebu koordinovaného prístupu k riadeniu umelej inteligencie na európskej aj svetovej úrovni. Túto konferenciu na vysokej úrovni zorganizovali spoločne sekcia EHSV pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo (SOC) a MOP.

Výzva na etický a inkluzívny rozvoj umelej inteligencie

Na úvod konferencie predseda EHSV **Oliver Röpke** zdôraznil naliehavú potrebu prístupu k umelej inteligencii zameraného na človeka a uviedol, že: *Umelá inteligencia už teraz mení našu spoločnosť a trhy*

práce a prináša príležitosti aj výzvy. EHSV a jeho partnerské organizácie sú odhodlané zabezpečiť, aby umelá inteligencia slúžila ako sila sociálnej spravodlivosti, posilňovala práva pracovníkov, podporovala začlenenie a predchádzala novým nerovnostiam. Spravodlivá a na človeka zameraná budúcnosť umelej inteligencie si vyžaduje kolektívne kroky – od tvorcov politík až po sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť – na zabezpečenie toho, aby technológie fungovali v prospech ľudí, a nie proti nim.

Generálny riaditeľ MOP **Gilbert F. Houngbo** zdôraznil význam proaktívnych politík na zmiernenie rušivého vplyvu umelej inteligencie na pracovné miesta a pracoviská: *„Musíme zabezpečiť, aby sme umelú inteligenciu formovali spôsobom, ktorý podporuje sociálnu spravodlivosť. To znamená niekoľko opatrení: podpora pracovníkov, a to aj v oblasti zručností a sociálnej ochrany, uľahčenie prístupu podnikov všetkých veľkostí a vo všetkých častiach sveta k technológiám umelej inteligencie s cieľom využiť výhody produktivity a zabezpečenie toho, aby integrácia umelej inteligencie na pracovisku chránila práva pracovníkov a podporovala sociálny dialóg v rámci digitálnej transformácie.“*

Počas dvoch panelových diskusií sa rečníci na vysokej úrovni podelili o svoje postrehy týkajúce sa výziev a príležitostí, ktoré vnímajú pri využívaní umelej inteligencie s cieľom podporiť dôstojnú prácu a inkluzívne trhy práce a prispieť k rodovej rovnosti v nasledujúcich rokoch. Medzi diskutujúcimi boli aj ministri práce z krajín EÚ **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** (Poľsko), **Yolanda Díaz** (Španielsko), **Níki Keraméos** (Grécko) a **Maria do Rosário Palma Ramalho** (Portugalsko), ako aj delegátka francúzskej vlády pri MOP a pri G7-G20 **Anousheh Karvar**.

Diskutujúci poukázali na skutočnosť, že aj keď je so zavádzaním umelej inteligencie spojené riziko, netreba sa tvárou v tvár tejto novej technológii správať spiatočnícky. Je však nevyhnutné zamerať sa na sociálny dialóg a zapojiť do jej zavádzania pracovníkov, pričom osobitnú pozornosť treba venovať úsiliu o rekvalifikáciu a zvyšovanie kvalifikácie. Správne a kontrolované zavádzanie a regulácia umelej inteligencie pomôžu vyhnúť sa veľkým otrasom a umožnia tejto technológii znížiť počet opakujúcich sa úloh bez toho, aby to nevyhnutne viedlo k rozsiahlemu prepúšťaniu.(lm)

Trh s elektrickou energiou: EHSV navrhuje, aby energetická agentúra v prípade potreby regulovala a v prípade možnosti privatizovala

Trh s elektrickou energiou sa musí zreformovať tak, aby sa dosiahlo viac než len splnenie cieľov klimatickej neutrality do roku 2050. Podľa Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru je nevyhnutné zaistiť bezpečnosť dodávok, stabilné a dostupné ceny a právo na energiu s cieľom chrániť zraniteľné skupiny.

V januárovom stanovisku na tému *Budúcnosť dodávok a stanovenie ceny elektriny v EÚ*, ktoré vypracovali **Jan Dirx** a **Thomas Kattnig**, EHSV presadzuje model vládnej regulácie tam, kde je to potrebné, a súkromného podnikania tam, kde je to možné, a odporúča zriadenie energetickej agentúry.

Mohla by mať podobu vládou založenej spoločnosti, ktorá na trhu s elektrinou bude zohrávať úlohu tvorcu trhu, a teda plniť ciele týkajúce sa dosiahnutia klimatickej neutrality, bezpečnosti dodávok a stabilných a dostupných cien.

Podľa výboru by sa zmeny potrebné na trhu s elektrickou energiou mali uskutočniť v troch fázach:

- Fáza 1 – odteraz do roku 2030

  Počas fázy 1 bude energetická agentúra rozširovať svoje portfólio s kombináciou výroby elektriny (bez emisií CO_2). Počas tohto obdobia sa obchodovanie s elektrinou bude uskutočňovať na základe denného obchodovania, ale vplyv energetickej agentúry na trhu bude rásť.

- Fáza 2 – od roku 2030 do roku 2040

  Počas fázy 2 dosiahne energetická agentúra svoje postavenie tvorcu trhu a bude kontrolovať primeranú časť strany ponuky na trhu prostredníctvom zmlúv o dodávkach. Denné obchodovanie sa počas tohto obdobia zodpovedajúcim spôsobom upraví.

- Fáza 3 – od roku 2040 do roku 2050

  Energetická agentúra zoptimalizuje stranu ponuky elektriny, aby sa od roku 2050 zabezpečili udržateľné dlhodobé dodávky elektriny s nulovými emisiami skleníkových plynov za stabilné a predvídateľné ceny. (mp)

EÚ musí v záujme ochrany svojich záujmov prehodnoti? svoju stratégiu v Arktíde

Legitímne záujmy EÚ v európskej Arktíde sa budú najlepšie obhajovať spoločne prostredníctvom stratégie EÚ pre Arktídu, ktorá posilní účasť občianskej spoločnosti na všetkých príslušných rozhodnutiach. Úzka spolupráca s Grónskom je tiež nevyhnutná pre udržateľné investície v Arktíde s cieľom zabezpečiť prosperitu a odolnosť regiónu.

EHSV predložil stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému *Vypracovanie stratégie EÚ pre Arktídu v dialógu s občianskou spoločnosťou*, ktoré bolo prijaté na januárovom plenárnom zasadnutí a v ktorom sa zdôrazňuje dôležitá úloha, ktorú Arktída zohráva v rámci strategickej autonómie, odolnosti a konkurencieschopnosti Európy.

Člen EHSV a spravodajca stanoviska **Anders Ladefoged** uviedol, že „naším novým stanoviskom o politike EÚ v Arktíde ponúkame pohľad občianskej spoločnosti na to, ako by EÚ mohla rozvíjať svoju politiku v tomto regióne. Jej cieľom je sledovať svoje vlastné záujmy a pomôcť zabezpečiť odolný a prosperujúci región pre ľudí, ktorí v ňom žijú.“

EHSV tiež podporuje a stimuluje komplexné konzultácie a spoluprácu s pôvodnými obyvateľmi Arktídy. V tejto súvislosti člen EHSV a spoluspravodajca stanoviska **Christian Moos** dodal, že „záujmy európskych arktických štátov možno najlepšie brániť spoločne, a to prostredníctvom spolupráce medzi severskými členskými štátmi EÚ a pomocou európskej stratégie pre Arktídu, ktorá musí zabezpečiť účasť občianskej spoločnosti a podporovať práva miestnych a pôvodných obyvateľov.“

Grónsko, ktoré je tiež predmetom tohto stanoviska, čelí podobnej situácii ako európska Arktída, pokiaľ ide o výzvy a príležitosti súvisiace s rýchlou transformáciou v regióne.

V súvislosti s Grónskom Christian Moos uviedol, že „posilnená európska spolupráca vrátane Grónska je nevyhnutná pre udržateľné investície do európskej Arktídy, aby sa z nej stal prosperujúci a odolný región.“

Jedným z hlavných cieľov obyvateľov Grónska je posilnenie ich sebaurčenia ako národa pod heslom „nič o nás bez nás“. EÚ sa však považuje za blízkeho spojenca na základe spoločných hodnôt, ako sú ľudské práva a sociálny dialóg. (at)

Európa musí uprednost?ova? konkurencieschopnos ? a integráciu, aby sa udržala v popredí

EÚ musí klásť väčší dôraz na politiku hospodárskej súťaže, aby zlepšila svoju globálnu konkurencieschopnosť, zvýšila produktivitu a zabezpečila, že jednotný trh zostane pilierom jej hospodárskej sily.

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) prijal na svojom januárovom plenárnom zasadnutí stanovisko na tému *Politika hospodárskej súťaže v centre konkurencieschopnosti EÚ*. Stanovisko obsahuje výzvu na väčšiu integráciu národných hospodárstiev a zavedenie inteligentnejších stratégií štátnej pomoci, aby sa využil hospodársky potenciál Európy a zvládli hlavné globálne výzvy vrátane výziev vyplývajúcich z digitalizácie, klimatických zmien a odolnosti.

EHSV zdôraznil, že politika hospodárskej súťaže má zásadný význam pri podpore inovácií, udržateľnosti a hospodárskeho rastu. „Hospodárska súťaž nie je v rozpore s konkurencieschopnosťou,“ uviedla spravodajkyňa Isabel Yglesias. „So zjednodušenými postupmi, flexibilnými nástrojmi a dostatočnými zdrojmi môže politika hospodárskej súťaže stimulovať prosperitu podnikov aj občanov EÚ.“

Novými pravidlami hospodárskej súťaže EÚ, napríklad **aktom o digitálnych trhoch** a **nariadením o zahraničných subvenciách** sa už rieši problém narušania trhu a upevňuje globálne postavenie EÚ. EHSV však požaduje ďalšie opatrenia na modernizáciu posudzovania fúzií a zabezpečenie účinnej kontroly fúzií

založených na inováciách, aj keď nedosahujú súčasné prahové hodnoty stanovené EÚ.

V stanovisku sa vyzdvihuje rozhodujúca úloha štátnej pomoci pri podpore zelenej a digitálnej transformácie. Nedostatočne koordinované dotácie však môžu ohroziť produktivitu a rast. Zo štúdií vyplýva, že lepšou koordináciou v EÚ by sa produktivita mohla zvýšiť o viac ako 30 %. EHSV odporúča, aby sa vo všetkých členských štátoch zosúladili dotácie, čím by sa zlepšilo fungovanie európskych hodnotových reťazcov a predišlo neefektívnosti.

Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu a navrhovaný **Európsky fond pre konkurencieschopnosť** by mali byť navrhnuté s celoeurópskou perspektívou, aby sa stimulovali rozsiahle priemyselné inovácie. Týmito nástrojmi sa musí zabezpečiť spravodlivé rozdelenie prínosov v celej EÚ a podporovať udržateľnosť a odolnosť.

EHSV zdôrazňuje, že na to, aby sa EÚ stala svetovým lídrom, je potrebné nasledovné:

- vä?šia integrácia s cie?om zmenši? podiel nesprávne pridelených dotácií a zvýši? produktivitu
- prísnejšie pravidlá ochrany európskych inovácií pri zahrani?ných akvizíciách
- jednoduchšie a rýchlejšie postupy týkajúce sa hospodárskej sú?aže a štátnej pomoci na dosiahnutie vä?šej efektívnosti
- vyvážená politika schva?ovania fúzií na podporu inovácií, udržate?nosti a investícií do infraštruktúry. (ll)

EHSV požaduje reformy pravidiel EÚ v oblasti štátnej pomoci na podporu subjektov sociálneho hospodárstva

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyzval na zmenu pravidiel štátnej pomoci Európskej únie s cieľom uznať a lepšie zohľadňovať potreby subjektov sociálneho hospodárstva, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvládaní spoločenských výziev.

Vo svojom stanovisku na tému Ako podporiť subjekty sociálneho hospodárstva v súlade s pravidlami štátnej pomoci: niekoľko úvah v nadväznosti na návrhy uvedené v správe Enrica Lettu prijatom na januárovom plenárnom zasadnutí EHSV varuje, že existujúce právne predpisy neposkytujú primeranú podporu týmto podnikom, ktoré často opätovne investujú svoje zisky do úsilia o dosiahnutie sociálnych cieľov namiesto toho, aby ich distribuovali investorom.

„Chceme, aby si viac ľudí uvedomilo výhody účinnej regulácie hospodárskej súťaže a štátnej pomoci pre podniky sociálneho hospodárstva, ako aj pre celý systém služieb všeobecného záujmu," vyhlásil spravodajca stanoviska **Giuseppe Guerini**.

Subjekty sociálneho hospodárstva – od družstiev až po vzájomné spoločnosti a nadácie – zamestnávajú v celej EÚ viac ako 11 miliónov ľudí, t. j. 6,3 % pracujúceho obyvateľstva. Pôsobia v oblastiach, ako sú sociálne

a zdravotnícke služby, energia z obnoviteľných zdrojov a zmierňovanie chudoby. Napriek svojmu prínosu mnohé z nich čelia systémovým prekážkam, keď sa snažia zabezpečiť dlhodobý investičný kapitál a zorientovať sa v postupoch verejného obstarávania, keďže súčasný regulačný rámec často nezohľadňuje ich neziskovú alebo solidárnu povahu.

V stanovisku EHSV sa okrem iného zdôrazňuje skutočnosť, že verejné orgány nedostatočne využívajú existujúce nástroje, ako je všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách a rámec pre služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Výbor preto vyzýva na zjednodušenie a modernizáciu príliš zložitých a zastaraných pravidiel v rámci všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách na podporu zamestnávania znevýhodnených pracovníkov a pracovníkov so zdravotným postihnutím v súlade s niektorými odporúčaniami zo správy Enrica Lettu o jednotnom trhu.

Hoci EHSV víta nedávne zvýšenie stropu pomoci *de minimis* na 300 000 EUR pre subjekty pôsobiace v bežnom sektore a 750 000 EUR pre subjekty v oblasti služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, tvrdí, že pomocou cielenejších nástrojov, ako je všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách alebo osobitné ustanovenia o službách všeobecného hospodárskeho záujmu, by sa dali lepšie uspokojovať potreby subjektov sociálneho hospodárstva v oblastiach, ako sú zdravotníctvo a sociálne služby. (ll)

Odolné, konkurencieschopné a inkluzívne hospodárstvo si vyžaduje konkrétne reformy a rozhodné kroky

V porovnaní so svojimi globálnymi partnermi, ako sú Spojené štáty, čelí eurozóna naliehavým výzvam: nízka produktivita práce, oslabovanie konkurencieschopnosti a spomaľovanie hospodárskej dynamiky. Na zvrátenie tohto trendu Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) požaduje naliehavú a koordinovanú stratégiu.

EHSV vo svojom stanovisku *Hospodárska politika eurozóny na rok 2025* načrtáva plán na podporu rastu prehĺbením vnútorného trhu, znížením regulačnej byrokracie a zabezpečením fiškálnej udržateľnosti. Politiky sa zároveň musia zaoberať transformačnými trendmi, ako je umelá inteligencia a tlaky súvisiace so starnutím obyvateľstva.

Po externých otrasoch, ako bola pandémia ochorenia COVID-19 a energetická kríza, čelí eurozóna veľkým hospodárskym výzvam. Napriek tomu, že sa vyvíja úsilie o stabilizáciu, otázky ako domáca neistota, demografické zmeny a rastúce fiškálne tlaky si vyžadujú odvážne reformy.

EHSV navrhuje trojstupňový prístup na zvýšenie produktivity a konkurencieschopnosti: prehĺbenie vnútorného trhu, koordinácia priemyselnej politiky a zníženie byrokracie. Kľúčový význam má fiškálna udržateľnosť, ktorá si vyžaduje vyvážený rámec, intenzívnejšiu spoluprácu EÚ a úsilie zamerané na využitie nevyužitých príjmov. Investície sú naďalej slabým bodom, keďže sú potrebné rozsiahlejšie politiky v oblasti

rizikového kapitálu a inovácie.

Mimoriadne dôležitá je aj odolnosť trhu práce, ktorá si vyžaduje flexibilitu, spravodlivé mzdy, reformy sociálneho zabezpečenia a rozvoj zručností založených na umelej inteligencii. EHSV zdôrazňuje potrebu spoločnej zodpovednosti EÚ a jej členských štátov a zasadzuje sa za posilnenú koordináciu politík. Vďaka rozhodným opatreniam a strategickým investíciám bude eurozóna schopná vybudovať odolné, konkurencieschopné a udržateľné hospodárstvo pre budúcnosť (tk).

Pokrok Európy v oblasti plnenia cie?ov udržate?ného rozvoja sa spoma?uje, pri?om sú potrebné naliehavé opatrenia v oblasti potravinových systémov

Pokrok Európy pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja sa výrazne spomalil, čo vyvoláva obavy v súvislosti s plnením cieľov do roku 2030. V správe o udržateľnom rozvoji Európy za rok 2025, ktorú uverejnila sieť OSN pre riešenia udržateľného rozvoja (SDSN), sa uvádza, že pokrok pri plnení cieľov udržateľného rozvoja v rokoch 2020 až 2023 bol o polovicu menší ako v predchádzajúcom období.

V rokoch 2016 až 2019 sa pokrok zvýšil o 1,9 bodu, ale v nasledujúcich rokoch klesol len na 0,8 bodu. Spomalenie prichádza v čase rastúcich environmentálnych, sociálnych a geopolitických výziev. Hlavným problémom zostáva cieľ udržateľného rozvoja č. 2 (žiadny hlad), keďže v celej Európe pretrvávajú problémy s potravinovou bezpečnosťou a udržateľnosťou.

V samostatnej štúdii vypracovanej pre Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa zdôrazňuje potreba zmien v stravovaní s cieľom podporiť udržateľné poľnohospodárstvo a verejné zdravie.

Po nástupe nového vedenia EÚ odborníci vyzývajú na posilnenie politík a investícií, aby sa urýchlil pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja. Globálna spolupráca a financovanie sa považujú za kľúčové, pričom sa očakáva, že *4. medzinárodná konferencia o financovaní rozvoja*, ktorá sa uskutoční v júni 2025 v Španielsku, bude zameraná na zvýšenie finančnej podpory udržateľnosti.

Podpredseda SDSN a hlavný autor správy **Guillaume Lafortune** upozorňuje, že rastúce geopolitické napätie komplikuje úsilie o udržateľnosť, zostáva však optimistom.

Uviedol, že „svet je čoraz nebezpečnejší, nestabilnejší a neistejší. Ľudia, najmä mladí, si zároveň želajú udržateľný rozvoj. Vzhľadom na veľkosť svetového hospodárstva a dostupné technológie má svet potenciál plne dosiahnuť udržateľný rozvoj.“

„Udržateľné potravinové systémy sú kľúčovou hnacou silou vykonávania cieľov udržateľného rozvoja. Na urýchlenie opatrení potrebujeme ambicióznejšie mechanizmy na zachovanie živobytia poľnohospodárov, malých výrobcov potravín a ďalších zainteresovaných strán v celom potravinovom dodávateľskom reťazci. Musíme však bojovať aj proti nespravodlivej distribúcii a zabezpečiť spravodlivú transformáciu,“ povedal

predseda sekcie EHSV pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie (NAT) **Peter Schmidt** a zároveň vyzval na väčšie zapojenie občianskej spoločnosti.

Vzhľadom na to, že zostáva len päť rokov, EÚ stojí pred zásadným rozhodnutím: konať rozhodne, alebo riskovať, že nebudú splnené jej záväzky týkajúce sa udržateľnej a spravodlivej budúcnosti. (ks)

Ekologické ocenenia EÚ za rok 2025: Prihláste sa teraz!

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) 11. februára vyzval všetky zainteresované strany, aby sa do 27. apríla 2025 prihlásili do štvrtého ročníka súťaže o získanie ekologických ocenení EÚ.

Tieto ocenenia, ktorými sa uznávajú vynikajúce výsledky v ekologickom hodnotovom reťazci, sa udeľujú za výnimočný prínos v kategóriách najlepší ekologický poľnohospodár, najlepšie ekologické mesto, najlepší maloobchodný spracovateľ potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby, najlepší maloobchodný predajca ekologických potravín a najlepšia ekologická reštaurácia alebo stravovacia služba. EHSV osobitne zastrešuje tri kategórie:

- Najlepší maloobchodný spracovate? potravín z ekologickej po?nohospodárskej výroby
- Najlepší maloobchodný predajca potravín z ekologickej po?nohospodárskej výroby
- Najlepšia ekologická reštaurácia/stravovacia služba

Vyhlásenie víťazov sa uskutoční 23. septembra 2025 (Deň ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ). Prihlášku môžu podať všetky zainteresované strany, ktoré pracujú v ekologickom sektore, vrátane poľnohospodárov, spracovateľov, maloobchodníkov alebo verejných orgánov.

Viac informácií o tom, kto a ako môže podať prihlášku, nájdete na webovej stránke Európskej komisie. Otázky týkajúce sa kategórií, ktoré má na starosti EHSV, môžete zasielať na adresu EUorganicawardsEESC@eesc.europa.eu.

Táto iniciatíva podporuje akčný plán EÚ pre ekologickú poľnohospodársku výrobu, propaguje ekologickú výrobu a zlepšuje informovanosť spotrebiteľov. (ks)

Týžde? ob?ianskej spolo?nosti 2025 – zapojte sa do diskusie!

Druhý ročník podujatia Týždeň občianskej spoločnosti EHSV, ktorý sa uskutoční od 17. do 20. marca 2025, sa zameria na tému *Posilnenie súdržnosti a účasti v polarizovaných spoločnostiach*.

Prihláste sa tu!

Ešte stále je čas zaregistrovať sa na druhý ročník podujatia Týždeň občianskej spoločnosti EHSV, počas ktorého sa stretnú európska občianska spoločnosť, tvorcovia politík EÚ, odborníci, novinári a ďalší, aby diskutovali o jednej z najnaliehavejších výziev súčasnosti – ako bojovať proti polarizácii našich spoločností.

Polarizácia, ktorú spôsobujú prekrývajúce sa krízy, od pandémie a zmeny klímy až po rastúce životné náklady a prehlbujúce sa rozdiely v príjmoch, sa rozšírila v celej EÚ aj mimo nej, čím sa prehlbujú sociálne rozdiely, narúša dôvera v demokratické inštitúcie a jednota spoločnosti sa dostáva pod tlak.

V tomto kontexte je **Týždeň občianskej spoločnosti 2025** odvážnou výzvou na prijatie opatrení s cieľom podporiť sociálnu súdržnosť a posilniť demokratickú účasť. Prostredníctvom živých diskusií a spoločných workshopov poskytne toto štvordňové fórum všetkým účastníkom jedinečnú platformu na zapojenie sa do kritických diskusií, výmenu osvedčených postupov a spoluprácu pri vypracúvaní praktických riešení.

Ako to bude prebiehať?

Súčasťou Týždňa občianskej spoločnosti 2025 budú panelové diskusie pod vedením **kontaktnej skupiny EHSV**, ako aj **Deň európskej iniciatívy občanov** a slávnostné udeľovanie **Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť**.

Začne sa hlavným prejavom vedkyne, spisovateľky a politickej komentátorky **Albeny Azmanovej**, ktorá načrtne otázky a vytvorí priestor pre diskusie, ktoré budú nasledovať.

V následnom paneli na vysokej úrovni budeme diskutovať o tom, či sme „**Ešte stále zjednotení v rozmanitosti?**“. Medzi diskutujúci v rámci panelu budú: podpredseda Európskeho parlamentu **Younous Omarjee**, ministerka pre občiansku spoločnosť v mene poľského predsedníctva **Adriana Porowska**, predseda EHSV **Oliver Röpke**, spolupredsedníčka kontaktnej skupiny EHSV **Brikena Xhomaqi**, generálny tajomník Medzinárodného európskeho hnutia **Petros Fassoulas** a **Mădălina-Mihaela Antoci** z Národnej rady mládeže Moldavska.

Počas Týždňa občianskej spoločnosti budeme skúmať, ako môže občianske vzdelávanie pomôcť preklenúť rozdiely, ako môže byť Európa lídrom v oblasti inovácií bez toho, aby ohrozila svoje hodnoty, a ako urobiť bývanie dostupnejším a udržateľnejším a zároveň riešiť energetickú chudobu a podporovať viacgeneračné bývanie. Budeme sa tiež zaoberať spôsobmi, ako posilniť občiansku spoločnosť prostredníctvom verejnej a filantropickej podpory, ako môžeme zabezpečiť, aby politiky EÚ odrážali miestne potreby v rámci zelenej a modrej transformácie, a ako účinnejšie uznať, chrániť a zapojiť občiansku spoločnosť v celej Európe.

Osobitné zasadnutie organizované spolu s Európskym parlamentom, sa bude konkrétne zaoberať **viacročným finančným rámcom** (VFR) a jeho dôsledkami pre občiansku spoločnosť.

Deň európskej iniciatívy občanov 2025

Pri príležitosti **Dňa európskej iniciatívy občanov 18. marca** sa pozornosť zameria na silný nástroj participatívnej demokracie, ktorým je **európska iniciatíva občanov** **(EIO)**. Iniciatíva, zavedená Lisabonskou zmluvou, umožňuje občanom vyzvať Európsku komisiu, aby navrhla nové právne predpisy EÚ týkajúce sa konkrétnej otázky. Na to, aby Komisia iniciatívu zvážila, musia organizátori zozbierať 1 milión podpisov na podporu svojej veci.

Prostredníctvom diskusií na vysokej úrovni a interaktívnych workshopov sa účastníci budú zaoberať kľúčovými témami, ako je úloha EIO v boji proti polarizácii a spôsoby budovania silnejšej podpory vo všetkých členských štátoch. Osobitný dôraz sa bude klásť na to, ako sa organizácie občianskej spoločnosti môžu aktívne zapojiť do procesu EIO, aby boli hlasy občanov vypočuté pri tvorbe európskej politiky.

Účastníci budú mať tiež jedinečnú príležitosť priamo sa zoznámiť s organizátormi EIO – bývalými, súčasnými aj budúcimi – a vymeniť si osvedčené postupy a skúsenosti pre svoje vlastné kampane.

Okrem toho sa na podujatí zdôrazní význam stratégií vplyvu pri zvyšovaní účinnosti EIO a panelových diskusií občanov so zameraním na zvýšenie šancí na následné legislatívne opatrenia zo strany inštitúcií EÚ.

Cena pre ob?iansku spolo?nos? za rok 2025

V posledný deň Týždňa občianskej spoločnosti 2025 sa okrem iného uskutoční **15. ročník** slávnostného odovzdávania **Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť**.

Cieľom Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť je zvyšovať povedomie o výnimočnom príspevku občianskej spoločnosti k vytváraniu európskej identity a občianstva, ako aj k podpore spoločných hodnôt, ktoré posilňujú európsku integráciu. Cena sa každoročne udeľuje jednotlivcom a organizáciám občianskej spoločnosti za ich inovatívne a tvorivé neziskové projekty na rôzne témy relevantné pre EÚ.

Tento rok bude cena udelená trom projektom, ktoré bojujú proti škodlivej polarizácii spoločnosti EÚ.

Týždeň ukončí dynamické záverečné zasadnutie, na ktorom vystúpia výkonný podpredseda Európskej komisie (bude potvrdené), podpredsedníčka Európskeho parlamentu **Katarina Barley**, predseda EHSV **Oliver Röpke** a generálna tajomníčka Nadácie Centrum pre demokraciu v Srbsku **Nataša Vučković**.

Diskutujte aj vy!

Týždeň občianskej spoločnosti 2025 sa javí byť nádejným podujatím, na ktorom počas štyroch dní odznejú podnetné diskusie a vystúpia inšpiratívni rečníci na vysokej úrovni. Bude tiež skvelou príležitosťou na nadväzovanie kontaktov, a preto si ho nenechajte ujsť. Prihláste sa ešte dnes a pripojte sa k nám, aby sme pretavili rozhovory do zmien. Váš hlas je dôležitý pri budovaní súdržnejšej a participatívnejšej Európy!

Celý program možno nájsť tu.

Zaregistrujte sa tu do 12. marca. (ma)

Každoro?né podujatie EHSV pre mládež – stretnutie lídrov zajtrajška

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) organizuje 13. a 14. marca 2025 svoje každoročné podujatie pre mládež Vaša Európa, váš názor (YEYS), na ktorom sa zíde viac ako 130 účastníkov z celej Európy aj mimo nej. Toto jedinečné podujatie spája študentov stredných škôl, zástupcov mládežníckych organizácií a delegátov z národných rád mládeže vo veku 16 až 25 rokov zo všetkých 27 členských štátov EÚ, 9 kandidátskych krajín a Spojeného kráľovstva.

Podujatie s množstvom seminárov, panelových diskusií a debát poskytne mladým ľuďom platformu, vďaka ktorej môžu aktívne prispievať k formovaniu budúcnosti Európy. Tento rok sa podujatie uskutoční pod názvom „Mládež má možnosť vyjadriť sa“ a účastníci sa budú zaoberať kľúčovými témami, ako sú udržateľnosť, sociálne začlenenie, digitálna transformácia a ďalšie.

Výsledky týchto diskusií a získané poznatky sa využijú počas druhého ročníka podujatia Týždeň občianskej spoločnosti EHSV a budú sa tiež propagovať na Európskom podujatí pre mládež (EYE) v júni 2025, ktoré organizuje Európsky parlament v Štrasburgu.

Podujatím sa zdôrazňuje, že je veľmi dôležité premietnuť angažovanosť mládeže do občianskych iniciatív, participatívnej demokracie a tvorby európskych politík.

Sledujte výsledky a iniciatívy, ktoré z tohto dôležitého stretnutia vyplynú. (kc)

AKTUALITY SKUPÍN

Kompas konkurencieschopnosti: príhodný krok smerom k opätovnému naštartovaniu hospodárskeho motora EÚ

Stefano Mallia, predseda skupiny Zamestnávatelia

Európska komisia prijala 29. januára kompas konkurencieschopnosti. Ide o dôležitý krok prijatý v správnom čase, ktorým sa má naštartovať európske hospodárstvo na nasledujúcich päť rokov.

Zamestnávatelia v EÚ sa už dlho zasadzujú za zastrešujúci program konkurencieschopnosti a vítajú tri piliere kompasu: odstránenie rozdielov v inováciách a produktivite, spojenie dekarbonizácie s konkurencieschopnosťou a zníženie závislosti na zabezpečenie dodávateľských reťazcov. Ide o kľúčové

prvky, aby mohla Európa konkurovať na celosvetovej úrovni, prilákať a udržať si talenty a podporovať inovácie.

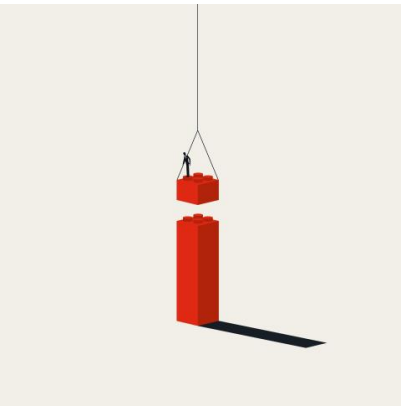
Konečný úspech kompasu však závisí od vypracovania konkrétnych opatrení a ich včasného vykonávania. Rozhodujúcu úlohu budú zohrávať najdôležitejšie iniciatívy, ako je súhrnný balík zjednodušujúcich opatrení, Dohoda o čistom priemysle a horizontálna stratégia na prehĺbenie jednotného trhu. Stratégie so zmenenými názvami a chytľavé titulky nás však samy osebe nedokážu ochrániť pred budúcimi výzvami.

Napríklad **zjednodušenie regulačného rámca** je prvým a najnaliehavejším krokom. Nevyhnutné je znížiť zaťažujúcu byrokraciu a podporiť rýchlosť a flexibilitu. Podniky v EÚ už príliš dlho zápasia s nadmernou zložitosťou a pomalým rozhodovaním. Takisto potrebujeme zmysluplné vykonávanie **kontroly konkurencieschopnosti**, aby nové legislatívne a regulačné opatrenia podporovali rast podnikov, a nie mu bránili.

Kompas sa správne zameriava na **podporu inovácií prostredníctvom silnej únie kapitálových trhov** a riešenie štrukturálnych prekážok s cieľom **uvoľniť potenciál Európy v oblasti špičkových technológií, čistej energie a vyspelej výroby** a zároveň vytvoriť priaznivé prostredie pre startupy a scaleupy.

Únia kapitálových trhov, ktorá nebola nikdy dokončená, nám skutočne pripomína, že si nemôžeme dovoliť žiadne odklady. Hoci kompas podporuje lepšiu koordináciu investícií národných vlád, chýba mu jasný plán pre ďalšie spoločné zdroje financovania. No svet na nás čakať nebude.

Preteky sa začali a teraz je čas zaradiť najvyššiu rýchlosť. Naplno uvoľniť potenciál konkurencieschopnosti nie je len hospodárskou nevyhnutnosťou, ale aj kľúčom k spoločnej prosperite pre všetkých. **Európske podniky sú a zostanú súčasťou riešenia**.

Konkurencieschopnos? za každú cenu? Európa nesmie necha? sociálne a pracovné práva v úzadí

Skupina EHSV Pracovníci

Skupina Pracovníci EHSV upozorňuje, že ťažko vydobyté sociálne práva a práva pracovníkov by sa v snahách EÚ o zachovanie konkurencieschopnosti vo svetovom hospodárstve nemali odsúvať do úzadia. V kontexte výziev na zvýšenú dereguláciu nesmie EÚ ustúpiť od kľúčových právnych predpisov, ako je Európsky pilier sociálnych práv.

V nadväznosti na odporúčania uvedené v správach Maria Draghiho a Enrica Lettu zverejnila Komisia oznámenie o kompase konkurencieschopnosti doplnené horizontálnymi iniciatívami a zamerané na podporu činnosti podnikov. Cieľom je posilniť konkurenčnú výhodu Európy.

Skupina Pracovníci je hlboko znepokojená tým, že sociálne a pracovné práva môžu v tomto procese zostať v úzadí, keďže sa zdá, že EÚ sa rozhodla držať krok s ostatnými konkurencieschopnými ekonomikami za každú

cenu.

Skupina Pracovníci preto navrhla niekoľko stanovísk z vlastnej iniciatívy, ktoré sa zaoberajú otázkou konkurencieschopnosti z hľadiska pridanej hodnoty ľudského kapitálu. Jedným z nich je návrh stanoviska na tému *Úloha odborových zväzov pri zvyšovaní produktivity*. Cieľom stanoviska bude ukázať, že hnacou silou produktivity v EÚ (ktorá ovplyvňuje konkurencieschopnosť) sú najmä investície do ľudského kapitálu (pracovníkov), ako aj do technológií a inovácií.

V tejto súvislosti sa zdôrazňuje kľúčová úloha odborových zväzov, keďže spájajú jednotlivých pracovníkov prostredníctvom kolektívneho vyjednávania a opatrení a formujú dynamiku trhu práce v snahe prispieť k splneniu zámeru vytvoriť konkurencieschopné hospodárstvo.

Podobne bude aj cieľom nadchádzajúcej štúdie skupiny Pracovníci posúdiť a vyhodnotiť súčasný stav právnych predpisov EÚ týkajúcich sa Európskeho piliera sociálnych práv. Štúdia bude dôležitým nástrojom monitorovania sociálnej politiky, keďže sa očakáva, že Európa sa pri hľadaní zlatej cesty ku konkurencieschopnosti zameria najmä na svoje hospodárstvo.

Skupina Pracovníci na aprílovom zasadnutí kategórie *Hlas pracovníkov za demokratickejšiu účasť* takisto preskúma navrhované úsilie o zníženie regulačného zaťaženia podnikov, ktoré sa považuje za faktor spomaľujúci konkurencieschopnosť Európy, a jeho vplyv na právne predpisy EÚ na ochranu pracovníkov a životného prostredia, najmä v kontexte náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti a podávania informácií o udržateľnosti podnikov.

Nová štúdia EHSV je zameraná na cenovo dostupné a udržate?né bývanie v EÚ

skupina Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV

V rokoch 2010 až 2022 ceny domov v EÚ vzrástli o 47 %. V tom istom období sa nájomné zvýšilo o 18 %. Podľa Eurostatu v roku 2023 viac ako 10 % domácností v mestách a 7 % domácností na vidieku vynaložilo viac ako 40 % svojich disponibilných príjmov na bývanie. EHSV zadal vypracovanie štúdie na preskúmanie politických riešení, ktorými by sa dalo zabezpečiť cenovo dostupnejšie a udržateľnejšie bývanie pre všetkých Európanov. V tomto rozhovore sa ekonómka Agnieszka Maj a riaditeľka pre životné prostredie, energetiku a zmenu klímy z Centra sociálneho a hospodárskeho výskumu (CASE) Karolina Zubel ako spoluautorky štúdie podelili o svoje hlavné zistenia.

O čom je štúdia EHSV a prečo je relevantná?

V tejto štúdii o cenovo dostupnom udržateľnom bývaní v EÚ sa skúma potreba takéhoto bývania, pričom sa zdôrazňuje úloha digitalizácie (umelá inteligencia, digitálne stavebné povolenia, príslušné databázy) a štruktúr sociálneho hospodárstva. Poukázaním na prípadové štúdie sa v nej vyzdvihujú inovatívne snahy o zlepšenie cenovej aj fyzickej dostupnosti a udržateľnosti bývania. Výsledky štúdie zahŕňajú uskutočniteľné odporúčania na roky 2030 a 2050, ktoré sú v súlade s cieľmi EÚ v oblasti klimatickej odolnosti, sociálnej spravodlivosti a hospodárskeho rastu. Ponúkajú strategické poznatky na prispôsobenie politík v oblasti bývania vyvíjajúcim sa výzvam so súčasným zabezpečením blahobytu komunity.

Aké sú hlavné zistenia štúdie?

Digitalizácia predstavuje významnú príležitosť na zlepšenie efektívnosti projektovania, výstavby a správy obytných budov, potenciálne zníženie nákladov a zlepšenie udržateľnosti. Jej súčasný vplyv na úspory nákladov je však obmedzený. Medzi hlavné prekážky prijatia digitálneho pokroku patria tradičné názory rôznych aktérov, vnímaná nízka návratnosť investícií, vysoké realizačné náklady a nedostatok stimulov, odbornej prípravy a predpisov. Na úplné využitie potenciálu digitalizácie sú nevyhnutné ďalšie investície do digitálnej infraštruktúry, napríklad do zabezpečenia interoperability digitálnych platforiem.

Sľubnú politickú inováciu na zvládnutie súčasných výziev v oblasti bývania predstavuje zapojenie subjektov sociálneho hospodárstva (bytové združenia s obmedzeným ziskom, verejnoprospešné organizácie, družstvá). Tieto subjekty ponúkajú také nákladovo efektívne a dobre navrhnuté riešenia týkajúce sa bývania, ktoré podporujú súdržnosť komunít a dlhodobú stabilitu bývania. Napríklad neziskové bývanie a bývanie s obmedzeným ziskom vo Viedni, ktoré predstavuje 30 % všetkých možností bývania v meste, zohráva kľúčovú úlohu pri stabilizácii trhu s bývaním tým, že má účinok znižovania cien. Pomáha to pri udržiavaní prijateľnej výšky nájomného a predchádzaní deformáciám trhu.

Aké sú na základe zistení vaše hlavné odporúčania, pokiaľ ide o opatrenia a ďalší výskum?

Strednodobo by sa v záujme jednotného prístupu vo všetkých členských štátoch malo v politikách EÚ v oblasti bývania uprednostniť zavedenie „Novej európskej dohody o cenovo dostupnom udržateľnom sociálnom bývaní“ a „smernice o bývaní“. Krajiny by mali podporovať inovatívne modely, ako sú družstvá a bývanie s obmedzeným ziskom, poskytovať flexibilnú finančnú podporu na projekty bývania a využívať digitálne nástroje na zlepšenie riešení v tejto oblasti.

Z dlhodobého hľadiska by sa v politikách rozvoja bývania mal uplatňovať strategický a udržateľný prístup s dôrazom na miestne riešenia a nepretržité monitorovanie. Digitalizácia sa musí štandardizovať právnymi predpismi, postupmi obehového hospodárstva, ako sú bankové úvery viazané na obehovosť budov, nájomné stimuly založené na energetickej hospodárnosti, a tiež iniciatívami miestneho financovania. Okrem toho by sa koncepcia „sociálneho bývania“ mala rozšíriť tak, aby zahŕňala rodiny so strednými príjmami, podobne ako vo viedenskom modeli „spoločenského bývania“, ktorý podporuje sociálnu kombináciu a zabraňuje džentrifikácii. Takisto je nevyhnutné zamerať sa na novú výstavbu a renováciu, ako aj zmeniť stanovený účel nevyužitých budovy tak, aby ich bolo možné využiť na uspokojenie potrieb bývania.

Budúci výskum by mal byť zameraný na inkluzívne prístupy k mestskému plánovaniu, výstavbe a poskytovaniu bývania s cieľom zlepšiť dostupnosť bývania pre všetkých občanov. Mal by sa tiež skúmať vplyv nových technológií, ako je umelá inteligencia a automatizácia, na úspory nákladov a efektívnosť rozvoja a správy v oblasti bývania. Navyše by sa vo všetkých členských štátoch EÚ mali skúmať inovatívne modely bývania, aby sa identifikovali stratégie, ktoré môžu zlepšiť jeho cenovú dostupnosť aj udržateľnosť.

Vypracovanie štúdie zadal EHSV na žiadosť skupiny Organizácie občianskej spoločnosti.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Kompasom konkurencieschopnosti nie je možné vyváži? potreby podnikov a práva pracovníkov

Európska konfederácia odborových zväzov (ETUC), ktorá je hlavnou celoeurópskou odborovou organizáciou zastupujúcou 45 miliónov pracovníkov, odmietla schváliť kompas konkurencieschopnosti, čo je koncepcia Európskej komisie na podporu hospodárstva EÚ. Podľa ETUC je kompas v jeho súčasnej podobe neprijateľný. Generálna tajomníčka ETUC Esther Lynch sa s nami porozprávala o hlavných námietkach pracovníkov voči kompasu a o osude Európskeho piliera sociálnych práv v kontexte nových výziev na drastickú dereguláciu a väčšie zameranie na konkurencieschopnosť.

Odborové zväzy v EÚ už vyjadrili nespokojnosť s najnovším plánom Európskej komisie na oživenie hospodárstva EÚ. V čom podľa vás spočíva hlavný nedostatok kompasu konkurencieschopnosti navrhnutého Komisiou? Ktoré návrhy v jej pláne považujete za osobitné varovné signály?

Hlavným problémom kompasu konkurencieschopnosti navrhnutého Európskou komisiou je, že uprednostňuje dereguláciu pred investíciami do vytvárania kvalitných pracovných miest, rozvoja odolnej európskej priemyselnej politiky a zabezpečenia kvalitných verejných služieb. Hoci sa v kompase uznáva význam kvalitných pracovných miest pre konkurencieschopné hospodárstvo, namiesto toho, aby sa navrhovali potrebné právne predpisy na upevnenie práv, zlepšenie pracovných podmienok a podporu kolektívneho vyjednávania, táto priorita sa oslabuje podporou deregulácie, ktorá môže spôsobiť zhoršenie pracovných podmienok a neistotu pracovných miest.

Jedným z najproblematickejších návrhov je zavedenie 28. režimu pre spoločnosti, ktorý by im umožnil pôsobiť mimo národných pracovnoprávnych predpisov. V celej Európe by to mohlo vážne oslabiť právne predpisy v oblasti zamestnanosti, čím by sa začala špirála úpadku, pokiaľ ide o práva a ochranu pracovníkov.

V rovnakom duchu je veľmi problematický aj zákaz tzv. gold-platingu, čo je možnosť pre vlády, aby prijímali právne predpisy idúce nad rámec minimálnych noriem stanovených v smerniciach EÚ. Na rozdiel od nariadení EÚ je zámerom smerníc EÚ to, aby sa v nich stanovili minimálne normy pre všetky krajiny. Stanovenie stropu toho, čo je možné, by bolo nielen v rozpore s touto myšlienkou, ale by aj výrazne poškodilo pracujúcich ľudí a znamenalo by zvrátenie ťažko dosiahnutého pokroku v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, či spravodlivého odmeňovania.

Okrem toho je problematická výzva v kompase na dôchodkové reformy založené na dlhšom pracovnom živote, pretože predstavuje neprimeranú záťaž pracovníkov bez toho, aby sa uspokojila potreba mať udržateľné a spravodlivé dôchodkové systémy.

Navyše kompas výrazne smeruje k tomu, aby z neho profitovali podniky, pričom podnikateľské skupiny dostali veľa prísľubov, ale nepožadujú sa od nich žiadne konkrétne záväzky v súvislosti s právnymi predpismi, ktoré by boli prospešné pre pracujúcich. Patrí sem aj nedostatok opatrení na zabezpečenie využívania verejných investícií na vytváranie kvalitných pracovných miest, a nielen na zvyšovanie ziskov podnikov.

Stručne povedané, kompas konkurencieschopnosti nevyvažuje potreby podnikov a práva a dobré životné podmienky pracovníkov, čím sa v jeho súčasnej podobe stáva neprijateľným návrhom.

Povedali by ste, že by teraz mohlo byť ohrozené vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv?

Na papieri sa Komisia vo svojom nedávno uverejnenom pracovnom programe na rok 2025 opätovne zaviazala k Európskemu pilieru sociálnych práv. V praxi je však ten istý pracovný program prvým programom, ktorý od roku 2019 nezahŕňa žiadnu sociálnu legislatívnu iniciatívu.

Naproti tomu Komisia na nasledujúci rok navrhla osem „zjednodušujúcich" právnych predpisov. Nikto nechce znášať nadmerné administratívne zaťaženie, a preto odborové zväzy aktívne navrhujú účelové riešenia, napríklad v pravidlách o verejnom obstarávaní.

Je však zrejmé, že problémy EÚ sa nevyriešia zjednodušovaním.

Vykonávanie piliera sociálnych práv najviac ohrozuje vlna hromadného prepúšťania ohlásená v celej Európe. Ohrozí to mzdy a istotu zamestnania, ale aj dôchodky, sociálnu ochranu a mnohé ďalšie zásady piliera.

Treba zabezpečiť investície do ochrany a vytvárania kvalitných pracovných miest vrátane nástroja SURE 2.0 a silného investičného mechanizmu EÚ a zaviesť potrebné legislatívne iniciatívy na zaručenie kvalitných pracovných miest.

Ako sa dá dosiahnuť, aby EÚ nadobudla v súčasnom globálnom hospodárskom kontexte väčší význam, ak nie zmenšením regulačnej záťaže?

Podmienky, ktoré spustili spomenuté prepúšťania, boli spôsobené nedostatkom investícií. Platí to rovnako o súkromných aj verejných investíciách.

Podniky namiesto investovania do odmeňovania pracovníkov a veľmi potrebného výskumu a vývoja vyplácajú dividendy a spätne odkupujú akcie, čo vedie do slepej uličky a brzdí ekologický a technologický vývoj v Európe.

USA a Čína iniciovali v posledných rokoch veľké vlny verejných investícií. EÚ v rovnakom čase prijímala nové pravidlá, ktoré jej členské štáty nútili k úsporným škrtom.

EÚ musí veľmi rýchlo zmeniť svoje smerovanie. Predpokladom uplatňovania Európskeho piliera sociálnych práv sú rozsiahle verejné investície so sociálnymi požiadavkami na zabezpečenie kvalitných pracovných miest.

Esther Lynch je generálna tajomníčka Európskej konfederácie odborových zväzov (ETUC). Má rozsiahle skúsenosti s írskymi, európskymi a medzinárodnými odborovými organizáciami a pôsobila ako zástupkyňa generálneho tajomníka a konfederálna tajomníčka ETUC. Vo svojich funkciách sa usilovala o upevnenie práv pracovníkov a odborových zväzov, pričom ovplyvnila kľúčové smernice o primeraných minimálnych mzdách, transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach a oznamovaní protispoločenskej činnosti. Viedla aj kampane za Európsky pilier sociálnych práv a spravodlivé odmeny. Svojou prácou zabezpečila 15 právne záväzných expozičných limitov pre karcinogény a dohody sociálnych partnerov o digitalizácii a reprotoxínoch. Ako celoživotná feministka sa zasadzuje za ukončenie nedoceňovania práce, ktorú vykonávajú prevažne ženy.

ETUC zastupuje 45 miliónov členov z 94 odborových organizácií v 42 európskych krajinách a 10 európskych federácií odborových zväzov.

Ohlásená deregulácia je krokom správnym smerom

Kinga Grafa

Podniky v Európe stále čelia nadmernej byrokracii, regulačnej fragmentácii a rastúcim nákladom. Táto nadmerná regulácia brzdí ich rast a bráni im držať krok s konkurentmi z iných častí sveta. Európa sa nemôže naďalej točiť dookola – podnikatelia potrebujú skutočnú zmenu, nie podrobnejšiu analýzu tých istých prekážok, o ktorých už roky vieme. Teraz je kľúčový moment na prechod od slov k činom, píše Kinga Grafa z poľskej podnikateľskej konfederácie Lewiatan.

Európska komisia nedávno predstavila kompas konkurencieschopnosti, t. j. plán na nasledujúcich päť rokov, ktorého cieľom je upevniť ekonomické postavenie EÚ a podporiť európske podniky. Postup, ktorý navrhuje Komisia, je správny. Podniky už dlho požadujú takéto zmeny, pričom konkurencieschopnosť a jednotný trh sú ich hlavnými prioritami. Ak však EÚ chce byť globálnym konkurentom, musí konať teraz. Na základe silného hospodárstva musíme urýchlene zefektívniť reguláciu, znížiť náklady na energiu a zabezpečiť účinnú podporu investícií a inovácií. Vzhľadom na nestabilné geopolitické prostredie taktiež potrebujeme, aby sa dokončili dohody o voľnom obchode s kľúčovými partnermi, ako sú dohody týkajúce sa prístupu ku kritickým surovinám.

Podniky v Európe stále čelia nadmernej byrokracii, regulačnej fragmentácii a rastúcim nákladom. Konkurenti z iných častí sveta rastú rýchlejšie, zatiaľ čo nadmerná regulácia brzdí rast európskych podnikov. Európska komisia musí predložiť konkrétne reformy, ktoré skutočne zlepšia podnikateľské prostredie v EÚ. Kompas konkurencieschopnosti je venovaný hlavným prekážkam rastu a produktivity v EÚ, ako sú vysoké náklady na energiu, nadmerná regulácia, nedostatok zručností a pracovnej sily. Ide o správny postup, ale najdôležitejšie je jeho zavedenie do praxe. Znamená to, že sú potrebné legislatívne návrhy a akčné plány, ktoré podporujú konkurencieschopnosť a nebrzdia ju.

Jednotný trh je jedným z najväčších úspechov európskej integrácie, ale jeho potenciál sa musí naplno využiť. Je neprijateľné, aby na jednotnom trhu stále pretrvávali prekážky, ktoré boli zistené pred 20 rokmi. Poľské predsedníctvo Rady EÚ má možnosť zmeniť túto situáciu, pričom kľúčovou prioritou je sloboda poskytovať služby. Je to dôležité nielen pre odvetvie dopravy, ale aj pre rastúcu skupinu spoločností ponúkajúcich odborné služby. V správach Enrica Lettu a Maria Draghiho sa, žiaľ, tejto otázke nevenuje dostatočná pozornosť. Enrico Letta sa zameral len na stavebníctvo a maloobchod a Mario Draghi nezohľadnil odhady Komisie týkajúce sa dodatočných opatrení, ktoré by mohli uvoľniť potenciál trhu so službami. Je však pozitívne, že Sauli Niinistö vo svojej správe zdôraznil úlohu služieb pri budovaní odolnosti a bezpečnosti. Nikoho netreba presviedčať o tom, aké dôležité to je v súčasnom geopolitickom prostredí. Práve v tejto súvislosti Komisia navrhuje 28. režim – jednotný súbor pravidiel týkajúcich sa zdaňovania, pracovného práva

a práva obchodných spoločností. Cieľom tejto iniciatívy je zjednodušiť cezhraničné činnosti, najmä pre MSP, ale v tejto fáze nemáme o návrhu dostatok informácií, aby ho bolo možné posúdiť.

Oznámenie o deregulácii a zefektívnení právnych predpisov je jednoznačne krokom správnym smerom. Teraz však nastal čas, aby sa návrhy zaviedli do praxe, a musí ísť o viac, než len o zmenšenie záťaže spojenej s vykazovaním. Dúfame, že Komisia vykoná dôkladný „audit“ právnych predpisov EÚ, ktorý sa premietne do konkrétnych návrhov na rýchle zlepšenie regulačného prostredia EÚ.

Tešíme sa na Fórum jednotného trhu v Krakove a očakávame závery verejnej konzultácie, do ktorej boli zapojení členovia konfederácie Lewiatan. Cieľom bude pripraviť ďalšiu stratégiu jednotného trhu.

Ide o kľúčový moment, kedy sa prechádza od slov k činom a zavádzajú sa riešenia, ktoré skutočne odblokujú rozvoj európskych podnikov. Dialóg medzi inštitúciami EÚ a sociálnymi partnermi bude nevyhnutný, ak chceme nájsť riešenia, ktoré zodpovedajú skutočným potrebám podnikov. Ak neprijmeme odvážne rozhodnutia, prídeme o cenný čas a budeme zaostávať za svetovou konkurenciou.

Kinga Grafa *je zástupkyňou generálneho riaditeľa pre európske záležitosti v konfederácii Lewiatan a stálou predstaviteľkou pri organizácii BusinessEurope. Vyštudovala politické vedy a žurnalistiku, vďaka čomu získala skúsenosti s fungovaním EÚ počas svojho pôsobenia na Úrade Výboru pre európsku integráciu (2008 – 2009) a v Európskom parlamente (2009 – 2014). Je tiež spoluautorkou knihy o poľskej aristokracii a autorkou vedeckých publikácií o americkej zahraničnej politike, americkej elite a kultúrnej diplomacii.*

Iniciatíva Future 500: rozširovanie európskych podnikov v záujme globálneho úspechu

Je načase, aby sme na základe správy Maria Draghiho urobili konkrétny krok vpred skôr, ako sa rozplynie v politických kuloároch. Potrebujeme dobrých stratégov a tvorcov politiky, ktorí budú schopní pokročiť ďalej ako táto správa a vypracovať stratégie pre priemyselnú politiku EÚ,“ hovorí chorvátsky podnikateľ a vedec Stjepan Orešković. Spolu s hlavným riaditeľom transatlantického think tanku *Atlantic Council* Jörnom Fleckom predstavil na verejnej medzinárodnej konferencii Conclave II v Bruseli ambicióznu iniciatívu s názvom *Future 500*. Cieľom tejto iniciatívy, ktorá je súčasťou širšej platformy Atlantickej rady SEEUS Futures, je určiť a podporiť 500 európskych spoločností zameraných na výrazný rast a globálny vplyv. Zámerom je podporiť nových európskych podnikateľov v celosvetovej konkurencii a posilniť tak prítomnosť Európy na medzinárodnej hospodárskej scéne. Stjepan Orešković nám o projekte povedal viac.

Môžete stručne predstaviť základnú myšlienku projektu *Future 500*?

Na základe poznatkov z dôležitých správ o budúcnosti Európy, ktoré pripravili Mario Draghi, Enrico Letta a Manuel Heitor, a vychádzajúc z analýz podľa dvojitej optiky vedeckých pracovníkov a podnikateľov táto

iniciatíva kladie niekoľko zásadných otázok, napr.: Kto bude realizovať tieto plány konkurencieschopnosti a novo zverejnený kompas konkurencieschopnosti? Aké mechanizmy sa použijú? Aké budú náklady? Akú návratnosť možno očakávať v porovnaní s návratnosťou investícií nedávno založených rýchlo rastúcich amerických spoločností? Projekt *Future 500* je základným kameňom platformy SEEUS, ktorá zastupuje USA, EÚ a juhovýchodnú Európu, a jeho cieľom je viac zviditeľniť tieto regióny a posilniť spoluprácu medzi nimi. Je strategicky navrhnutý tak, aby riešil naliehavú potrebu Európy vytvárať dynamické prostredie, ktoré pomáha miestnym spoločnostiam stať sa lídrami na globálnej scéne. Iniciatíva sa zameriava na poskytovanie rizikového kapitálu, strategické poradenstvo a vytváranie medzinárodných sietí a preberá poznatky expertov, ako sú **Dani Rodrik** z Harvardovej univerzity a **Beata Jaworcik** z EBOR, s cieľom vypracovať priemyselné politiky 21. storočia, ktoré výrazne posilnia naše konkurenčné postavenie.

Máte už potenciálnych kandidátov na 500 spoločností, ktoré plánujete vybrať? Aké základné požiadavky musí spoločnosť spĺňať, aby bola vybraná?

Hoci zatiaľ neboli vybrané žiadne konkrétne spoločnosti, iniciatíva *Future 500* sa bude zameriavať na subjekty, ktoré majú potenciál rozširovať sa a rýchlo rásť. Tento proces bude otvorený a nepretržitý a bude uprednostňovať ekonomicky sľubné podniky, inovácie a strategický význam v danom odvetví. Budeme sa tiež snažiť nadviazať partnerstvá s multilaterálnymi rozvojovými bankami a investormi, ktorí už podporujú spoločnosti, aby sa stali konkurencieschopnou silou. Zameriavať sa budeme na spoločnosti, ktoré už preukázali jednoznačný rast, inovatívne schopnosti a ambíciu rozširovať sa v celosvetovom meradle. Tým sa zabezpečí, aby spoločnosti boli nielen lídrami na trhu, ale aj priekopníkmi v oblasti technológií a obchodných modelov. Budeme vychádzať zo skúseností skvelých projektov, ako je *Scale-Up Europe*, ktoré spájajú zakladateľov, investorov, vedúcich pracovníkov a vedcov s poslaním vytvoriť z Európy domov pre technologických šampiónov. Pre kandidátske krajiny EÚ sú tieto potenciálne vybrané spoločnosti obzvlášť dôležité, pretože budú stelesňovať zásady novej ekonomiky a slúžiť ako vzor pre ambiciózne, medzinárodne konkurencieschopné firmy, ktoré sa väčšinou nespoliehajú na financovanie z daní.

Do akej miery ste optimistický, pokiaľ ide o potenciál globálnej konkurencieschopnosti Európy?

Existuje značný optimizmus, pokiaľ ide o schopnosť Európy posilniť svoje globálne konkurenčné postavenie a zbaviť sa prevládajúcich postojov sebaľútosti. Od masívneho rastu na akciových trhoch, ktorý sa začal koncom roka 2022, celkové výnosy referenčných akcií v eurozóne prekročili výnosy indexu S&P 500, ak vylúčime spoločnosť Nvidia. Európske sociálne a zdravotné systémy udržiavajú ľudí dlhšie zdravých a aktívnych s oveľa nižšími nákladmi a majú pozitívny vplyv na produktivitu a konkurencieschopnosť nášho hospodárstva v celosvetovom meradle.

Snažíme sa o oživenie pojmu „úprimné nadšenie“, o ktorom hovoril Immanuel Kant v súvislosti s Francúzskou revolúciou. Takéto zmýšľanie môže premeniť výzvy na motivačnú silu, čo vedie k zdanlivo nezdolnému odhodlaniu. Potrebujeme menej mastných boháčov a dietok zámožnej elity odpočívajúcej na vavrínoch a menej príliš poslušných a neambicióznych prisluhovačov, ktorým boli posledné dve desaťročia naklonené. Namiesto toho potrebujeme viac „zanietených mladých mužov“ – ctižiadostivých a ambicióznych ľudí, ktorí sú pripravení čeliť výzvam.

Cieľom iniciatívy *Future 500* je aktívne riešiť chronické problémy, na ktoré upozorňujú správy o konkurencieschopnosti, ako je potreba odvážnych inovácií a rozširovanie podnikov. Globálne postavenie Európy bude do veľkej miery závisieť od jej schopnosti integrovať pokročilé technológie, rozvíjať podnikateľské talenty a zdokonaľovať priemyselné politiky na podporu inkluzívneho rastu. Vďaka využívaniu svojej vzdelanej pracovnej sily, bohatému inovačnému dedičstvu, tradičným a novým priemyselným

odvetviam a riešeniu otázok, ako je regulačná roztrieštenosť a nerovnováha na trhu, sa iniciatíva snaží vytvoriť priaznivé prostredie pre vedúcich podnikateľov a inovátorov.

Iniciatíva *Future 500* je skrátka dôležitým krokom pri testovaní európskeho hospodárskeho prostredia a kontinent stavia do pozície globálneho konkurenta tým, že podporuje spoločnosti s veľkým potenciálom a posilňuje podnikateľský ekosystém. Neexistuje šanca vyhrať v hospodárskej súťaži bez toho, aby sme vedeli, kto sú naši konkurenti.

Dr. Stjepan Orešković je vedecký pracovník a podnikateľ. Je členom Európskej akadémie vied a umenia a zakladateľom spoločnosti *Bosqar Invest*. *Pod vedením jeho rodiny spoločnosť Bosqar Invest v priebehu piatich rokov zvýšila počet svojich zamestnancov z 300 na viac ako 16 000, čo svedčí o vynikajúcej stratégii rozširovania, ktorá spája vedu, technológie, investície z dôchodkových a iných fondov a podnikateľskú odvahu, čo je veľmi dôležitý prístup, ktorý sa obhajuje v správe Maria Draghiho. Toto strategické zameranie pravdepodobne ovplyvnilo spustenie iniciatívy Future 500 Atlantickou radou.*

Európska koalícia pre podnikovú spravodlivos? (ECCJ) odmieta komplexný balík opatrení: záujmy podnikov by nemali by? hnacou silou politiky EÚ

Európska komisia čoskoro predstaví balík legislatívnych reforiem týkajúcich sa povinností podnikového výkazníctva, známy ako „komplexný balík zjednodušujúcich opatrení“. Cieľom balíka je zjednodušiť a zefektívniť právne predpisy o udržateľnosti, čím sa podnikom zjednodušia vykazovacie povinnosti. Už od jeho novembrového oznámenia balík vyvolal v celej EÚ šok, rozprúdil veľkú diskusiu a rôzne skupiny ho odmietajú. Organizácie občianskej spoločnosti, odborové zväzy, podniky, investori, právnici aj akademici vyjadrili obavy v súvislosti s potenciálom tohto komplexného balíka zjednodušujúcich opatrení zabezpečiť dereguláciu a naliehajú na Komisiu, aby príslušne nástroje namiesto ich oslabovania radšej chránila. Andriana Loredan z ECCJ vysvetľuje, čo je v hre a prečo sú organizácie občianskej spoločnosti, ako je ECCJ, proti tomuto balíku.

Konkurencieschopnosť používaná ako zámienka na dereguláciu veľmi potrebných nariadení o udržateľnosti

Komplexný balík zjednodušujúcich opatrení je zameraný na tri kľúčové nástroje udržateľnosti, ktoré sú jadrom Európskej zelenej dohody, konkrétne na smernicu o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD), smernicu o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti (CSDDD) a nariadenie o taxonómii. Tento balík opatrení je priamym výsledkom posunu v smerovaní novej Komisie, ktorý sa začal v septembri 2024 správou Maria Draghiho o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti. V tejto správe sa stagnácia trhov EÚ čiastočne pripisuje nadmernému regulačnému zaťaženiu podnikov, pričom sa pohodlne prehliadajú iné kľúčové faktory, ako je inflácia cien ropy, plynu a potravín spôsobená špekuláciami nadnárodných spoločností. Podľa správy je hlavným zdrojom regulačného zaťaženia rámec EÚ pre

vykazovanie informácií o udržateľnosti a náležitú starostlivosť. Bez dôkazov sa právne predpisy o udržateľnosti spájajú s vnímaným nedostatkom konkurencieschopnosti EÚ a táto zúžená perspektíva sa stala zámienkou na potenciálne úplné zrušenie právnych predpisov o udržateľnosti.

Týmto osobitným komplexným balíkom má Komisia v úmysle zjednodušiť niektoré z najkritickejších nástrojov, ktoré boli nedávno vytvorené na riešenie problému vplyvu veľkých podnikov na ľudí a životné prostredie. Patrí sem aj CSDDD prijatá len minulý rok, ktorá sa ešte musí implementovať.

Akákoľvek diskusia o obsahu balíka zostáva v špekulatívnej rovine. Jedným z najvýznamnejších rizík spojených s týmto balíkom je však opätovné legislatívne prehodnocovanie nástrojov udržateľnosti, čo by mohlo viesť k opätovným rokovaniam o ich kľúčových ustanoveniach (ako je občianskoprávna zodpovednosť alebo plány klimatickej transformácie podľa CSDDD). ECCJ vyjadruje dôrazný nesúhlas s opätovným prehodnocovaním už dohodnutých právnych predpisov o udržateľnosti. Zväčšila by sa tým právna neistota, ohrozilo dodržiavanie ľudských práv a ochrana životného prostredia podnikmi a penalizovalo by to priekopníkov.

Neprimeraný podnikateľský vplyv v nedostatočnom konzultačnom procese

Komisia pri oznámení komplexného balíka a príprave jeho návrhu postupovala úplne netransparentne a bez ohľadu na zmluvné právo EÚ a na svoje vlastné procesné pravidlá.

Komisia má v úmysle vo veľmi krátkom čase predstaviť svoju iniciatívu týkajúcu sa komplexného balíka, čo neumožňuje primerané posúdenie vplyvu ani verejnú konzultáciu. Takýto prístup je nezlučiteľný s právom zúčastňovať sa na rozhodovacích procesoch EÚ, ktoré je demokratickou výsadou chránenou zmluvným právom EÚ. Je to aj v rozpore s usmerneniami Komisie o lepšej právnej regulácii, na základe ktorých sa pri tvorbe politík od Komisie vyžadujú rozsiahle a transparentné konzultácie so zainteresovanými stranami.

Namiesto toho Komisia vo februári 2025 zorganizovala zdanlivú konzultáciu, tzv. kontrolu reality, s malou vybranou skupinou zainteresovaných strán. Išlo najmä o veľké spoločnosti a podnikateľské združenia. Mnohé z týchto spoločností sú v súčasnosti predmetom právnych krokov v súvislosti s porušovaním ľudských práv alebo poškodzovaním životného prostredia ich vlastnými činnosťami alebo v rámci hodnotového reťazca. Majú preto osobitný záujem oslabiť právne predpisy o udržateľnosti na úkor pracovníkov, miestnych komunít a ochrany klímy. Okrem toho bolo neprimerané zastúpenie veľkých podnikov v ostrom kontraste s nedostatočným zastúpením občianskej spoločnosti. Organizácie občianskej spoločnosti, odborové zväzy a malé podniky boli zastúpené len symbolicky, zatiaľ čo obete zneužívania podnikového postavenia a podniky zasadzujúce sa za predpisy o udržateľnosti boli z diskusie úplne vylúčené.

Komplexný balík zjednodušujúcich opatrení ako potenciálna hrozba pre ambicióznu klimatickú politiku

Zdá sa, že predsedníčka Ursula von der Leyenová a komisár Valdis Dombrovskis, ktorí na celé „zjednodušovanie“ dohliadajú, sa stotožňujú s agendou, ktorú sledujú najväčšie a najsilnejšie korporácie. Kľúčovými partnermi Komisie počas tzv. kontroly reality boli najmä spoločnosti, ktorých podnikateľské činnosti významne prispievajú k zmene klímy a ktoré majú záujem o zmiernenie klimatických záväzkov, napr. spoločnosti ropného, plynárenského, petrochemického, automobilového a finančného sektora. Vzhľadom na súčasnú klimatickú krízu a jej nepriaznivé vplyvy na ľudí a životné prostredie to vyvoláva obavy, či komplexný balík nebude pre klimatickú politiku krokom späť.

Prioritou Komisie by malo byť skôr vykonávanie než deregulácia

Ak Komisii skutočne záleží na konkurencieschopnosti a menšom regulačnom zaťažení, ako aj ľudských právach a klimatickej spravodlivosti, mala by zvážiť, ako účinne vykonávať nástroje udržateľnosti. Ľahko sa to dá dosiahnuť vypracovaním usmernení o pomoci spoločnostiam a orgánom členských štátov, ako sa to uvádza v CSDDD, ako aj rozvojom financovania a budovaním kapacít. Takýto prístup by bol odozvou na kritiku z Draghiho správy o nedostatku usmernení na uľahčenie uplatňovania právnych predpisov EÚ v oblasti udržateľnosti.

V konečnom dôsledku tajné prepisovanie kľúčových predpisov o udržateľnosti za zatvorenými dverami, spolu s niektorými svetovo najväčšími spoločnosťami sotva predstavuje cestu k dosiahnutiu skutočnej konkurencieschopnosti.

Andriana Loredan *je odborná referentka Európskej koalície pre podnikovú spravodlivosť (ECCJ) a od prvého uverejnenia návrhu v roku 2022 sa zapája do presadzovania smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti. V minulosti pracovala v organizácii Anti-Slavery International na téme podnikania a ľudských práv z hľadiska nútenej práce.*

Neohrozova? desa?ro?ia ?ažko dosiahnutých environmentálnych, sociálnych a hospodárskych úspechov

EÚ musí odolať lákaniu deregulácie, pretože by to len vytvorilo neistotu pre podniky, oslabilo konkurencieschopnosť založenú na udržateľnosti a znížilo blahobyt a dôveru občanov, hovorí Danny Jacobs, generálny riaditeľ flámskej environmentálnej siete *Bond Beter Leefmilieu - BBL*. Environmentálne mimovládne organizácie sú podľa jeho slov znepokojené v súvislosti s najnovším návrhom EÚ na zjednodušenie predpisov a obávajú sa, že by mohol odsunúť na vedľajšiu koľaj kľúčové ambície Európskej zelenej dohody.

Mohli by ste sa vyjadriť k najnovším iniciatívam Komisie v oblasti deregulácie, ako je kompas konkurencieschopnosti alebo komplexný balík zjednodušujúcich opatrení?

Európska komisia predložila ekonomicky motivovaný program deregulácie a zjednodušenia, ktorý ohrozuje ťažko vydobyté environmentálne, sociálne a hospodárske úspechy. Toto napätie medzi prispôsobením a zachovaním európskeho *acquis* spôsobuje EÚ ťažkosti pri stanovovaní jasného smerovania.

Kompas konkurencieschopnosti Komisie, ktorý bol predstavený koncom januára, odráža obavy podnikov z nákladov na energiu a hospodárskych výziev, ale odsúva na vedľajšiu koľaj kľúčové priority, ako je nulové znečistenie a blaho občanov, a nedokáže nasmerovať európske hospodárstvo k čistej, prosperujúcej a obehovej budúcnosti. Hrozí, že kompas zavedie Európu na scestie. Podpora konkurencieschopnej dekarbonizácie bez integrácie sociálnych a environmentálnych cieľov podkopáva samotný účel inštitúcií EÚ: slúžiť spoločnému dobru a brániť ho.

Organizácie občianskej spoločnosti znepokojuje riskantný cieľ 25 % zjednodušenia v rámci kompasu. Zjednodušenie predpisov je síce vítané, ale zjednodušenie bez dôkladného posúdenia by mohlo narušiť

ochranu zdravia, sociálnu ochranu a ochranu životného prostredia, ktoré majú kľúčový význam. Inovácie v podnikaní nebrzdí regulácia, ale skôr nedostatok jasných pravidiel. Ďalšia deregulácia by vytvorila len atmosféru neistoty, znevýhodnila by prvých – podniky, ktoré sa ujali vedenia – a zároveň by ohrozila pokrok a udržateľnosť.

Obávame sa tiež, že táto snaha o zjednodušenie pôjde na úkor environmentálnych a sociálnych cieľov. Smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD), smernica o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti (CS3D) a taxonómia EÚ majú mnoho nedostatkov a nezašli tak ďaleko, ako mohli. Ich ďalšie oslabenie – pričom už teraz je ich východisková situácia slabá – by spôsobilo, že tieto smernice by stratili zmysel.

Ďalší konkrétny príklad približuje to, čo sa deje v súčasnosti. Flámsko v posledných rokoch čelí obrovskému problému s PFAS: veľká časť nášho územia je znečistená týmito chemikáliami a postihnuté sú státisíce občanov. Obmedzenie alebo zákaz podľa právnych predpisov o chemických látkach (REACH) sa považuje za najúčinnejší nástroj na kontrolu rizík, ktoré predstavujú látky, ako sú PFAS, používané v priemyselných procesoch, ako aj vo výrobkoch (zmesi a častice). Ak by Európska komisia upustila od významu prísnej regulácie REACH, zvýšilo by sa riziko vystavenia nebezpečným chemickým látkam, čo poškodzuje verejné zdravie. Podniky by mali menej povinností hľadať bezpečné alternatívy, čo brzdí inovácie v oblasti udržateľnej chémie. Znečistenie životného prostredia sa môže zvýšiť, keďže menej prísne pravidlá vedú k väčšiemu množstvu vypúšťaných nebezpečných látok a odpadu. Spotrebitelia sú viac ohrození, pretože výrobky nie sú tak dôkladne kontrolované na prítomnosť toxických látok. To by mohlo viesť k tomu, že európske podniky by v celosvetovom prechode na bezpečnejšie a ekologickejšie výrobky zaostávali a stratili podiel na trhu v prospech konkurentov, ktorí zavádzajú inovácie zamerané na budúcnosť.

S akou nádejou sa pozeráte na osud Zelenej dohody vzhľadom na nedávno oznámený smer, ktorý Komisie určila na podporu európskeho hospodárstva?

Pracovný program Európskej komisie na rok 2025 predstavuje prísľub aj nebezpečenstvo. Hoci záväzky týkajúce sa dekarbonizácie a cenovo dostupnej energie signalizujú potenciálnu cestu k čistejšej a odolnejšej Európe, kľúčovým ambíciám európskej Zelenej dohody hrozí, že budú odsunuté na vedľajšiu koľaj. Narastajú obavy z navrhovaného súhrnného nariadenia, ktoré by mohlo slúžiť ako zadné dvierka pre dereguláciu zodpovednosti podnikov pod zámienkou „zjednodušenia“. Najnovšie trendy ukazujú, že zjednodušovanie sa príliš často využíva na oslabenie základných ochranných opatrení, od právnych predpisov o chemických látkach až po poľnohospodárstvo. Jasným príkladom je urýchlená reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) z marca 2024, ktorou sa zrušili ekologické záruky. Teraz hrozí, že dlho odkladaná revízia nariadenia REACH, ktoré bolo kedysi sformulované ako nástroj na ochranu verejného zdravia a životného prostredia, sa prebalí do podoby „zjednodušujúceho“ opatrenia na uľahčenie pravidiel priemyslu.

Len pred niekoľkými mesiacmi predsedníčka von der Leyen sľúbila, že bude pokračovať v plnení všetkých európskych cieľov Európskej zelenej dohody. Súčasný pracovný program však hovorí niečo iné a znižuje prioritu práve tých cieľov, ktoré sú najnaliehavejšie – najmä ambíciu nulového znečistenia.

Myslíte si, že deregulácia v navrhovanej podobe by mohla mať negatívny vplyv na udržateľnosť a doteraz dosiahnutý pokrok?

EÚ musí odolať lákaniu deregulácie, ktorá by len oslabila regulačnú istotu a predvídateľnosť pre podniky, oslabila dlhodobú konkurencieschopnosť založenú na udržateľnosti a narušila blahobyt a dôveru občanov.

EÚ musí zabezpečiť, aby znižovanie byrokracie neviedlo k zníženiu ochrany životného prostredia a verejného zdravia. Inteligentným vykonávaním by sa mala posilniť, a nie oslabiť Európska zelená dohoda. Oslabovanie ochrany životného prostredia a sociálnej ochrany, ktoré majú kľúčový význam, pod zámienkou znižovania

byrokracie nie je stratégiou hospodárskej sily. Je to neuvážený krok späť, ktorý sabotuje samotné pravidlá určené na zabezpečenie nadčasovosti nášho hospodárstva. To všetko zvyšuje alarmujúce riziko, že desaťročie pokroku v oblasti udržateľnosti vyjde nazmar.

Občianska spoločnosť je zároveň pod rastúcim tlakom v celej EÚ, pričom reštriktívne zákony o zahraničných agentoch, potláčanie protestov a znižovanie financovania ohrozujú základné práva. Európsky štít na obranu demokracie a pripravovaná stratégia občianskej spoločnosti EÚ musia priniesť viac než len symbolické záväzky – musia poskytnúť právnu ochranu, udržateľné financovanie a štruktúrovaný občiansky dialóg s inštitúciami EÚ. Prioritou pracovného programu Komisie musí byť ochrana demokracie prostredníctvom posilnenia občianskej spoločnosti. Bez nezávislej občianskej spoločnosti s dostatočnými zdrojmi je ohrozená samotná európska demokracia.

Danny Jacobs *je generálnym riaditeľom sieteBond Beter Leefmilieu - BBL (federácia 135 environmentálnych mimovládnych organizácií vo Flámsku v Belgicku) a belgickým zástupcom v Európskej environmentálnej kancelárii (najväčšia európska sieť environmentálnych občianskych organizácií, ktorá zastupuje približne 30 miliónov individuálnych členov a podporovateľov).*

Redak?ná rada

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Do tohto ?ísla prispeli

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallet (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)

Celková koordinácia

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

02/2025